

KPMG d.o.o. Podgorica
Svetlane Kane Radević 3
81000 Podgorica
Montenegro

Tel./Fax: +382 (0)20 20 14 80
www.kpmg.com/me

Izveštaj nezavisnog revizora

AKCIONARIMA

INVESTICIONO RAZVOJNI FOND CRNE GORE AD, PODGORICA

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Investiciono razvojnog fonda Crne Gore AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Društvo“), koji se sastoje od iskaza o finansijskoj poziciji na dan 31. decembra 2015. godine, iskaza o ukupnom rezultatu, iskaza o promjenama na kapitalu i iskaza o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomena, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori, i za uspostavljanje takvih internih kontrola za koje se smatra da su relevantne za pripremu finansijskih iskaza, koji ne sadrže materijalno značajne greške, nastale bilo zbog pronevjere ili zbog grešaka u radu.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim iskazima. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi zahtijevaju da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva i da reviziju planiramo i obavimo na način koji nam omogućuje da steknemo razumni nivo uvjerenja da finansijski iskazi ne sadrže materijalno značajne greške.

Revizija obuhvata obavljanje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim iskazima. Izbor procedura zavisi od naše procjene, uključujući i procjenu rizika od materijalno značajnih grešaka u finansijskim iskazima nastalih bilo zbog pronevjere ili grešaka u radu. U procjeni rizika uzimamo u obzir interne kontrole, koje su relevantne za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih iskaza, sa ciljem kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura, ali ne i za svrhe izražavanja mišljenja o efektivnosti primijenjenih internih kontrola. Takođe, revizija obuhvata i ocjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i opravdanosti značajnih procjenjivanja, koje je rukovodstvo izvršilo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i pružaju osnov za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno finansijsku poziciju Društva na dan 31. decembra 2015. godine, rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući rezervu u odnosu na dato mišljenje, skrećemo pažnju na činjenicu objelodanjenju u napomeni 3.15 uz finansijske iskaze, u kojoj se kaže da, iako je Društvo u skladu sa Zakonom o Investiciono razvojnom fondu Crne Gore preuzelo obavezu da primjenjuje Odluku o adekvatnosti kapitala za banke kao i da vrši obračun za istu, zbog prirode poslovanja Društva, navedenu odluku trenutno nije moguće ispoštovati u potpunosti, tako da Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine nije izvršilo obračun za utvrđivanje adekvatnosti kapitala.

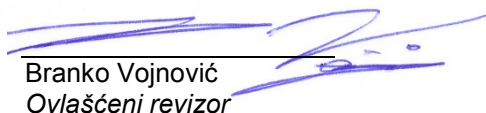
Ostala pitanja

Finansijski iskazi za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2014. godine su bili predmet revizije drugog revizora, koji je u svom izvještaju od 15. maja 2015. godine izrazio mišljenje bez rezerve sa skretanjem pažnje koje se odnosi na tretman efekata od svođenja hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, ne primjenjivanje odredbi Zakona o Investiciono razvojnom fondu Crne Gore u dijelu adekvatnosti kapitala, i neizvjesnosti sudskih sporova.

Podgorica, 26. april 2016. godine

KPMG d.o.o. Podgorica

Branko Vojnović
Ovlašćeni revizor

**INVESTICIONO RAZVOJNI FOND
CRNE GORE AD, PODGORICA**

**Finansijski iskazi
31. decembar 2015. godine**

SADRŽAJ:

	Strana
Finansijski iskazi:	
Iskaz o ukupnom rezultatu	3
Iskaz o finansijskoj poziciji	4-5
Iskaz o promjenama na kapitalu	6
Iskaz o tokovima gotovine	7
Napomene uz finansijske iskaze	8 - 46

INVESTICIONO RAZVOJNI FOND CRNE GORE AD, PODGORICA
Matični broj: 02217937
Šifra djelatnosti: 6430

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine
(Iznosi u EUR)

<i>Red. broj propisanog obrasca</i>	Kategorija / Pozicija	Napomene	Tekuća 2015. godina	Prethodna 2014. godina
I	POSLOVNI PRIHODI		<u>5.408.939</u>	<u>4.692.182</u>
1	Prihodi od prodaje	4	5.384.355	4.654.240
5	Ostali poslovni prihodi	5	24.584	37.942
	POSLOVNI RASHODI		<u>(2.017.415)</u>	<u>(2.307.337)</u>
2	Troškovi materijala		(50.856)	(50.535)
3	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	6	(1.055.874)	(922.949)
4	Troškovi amortizacije i rezervisanja	7	(112.450)	(733.711)
5	Ostali poslovni rashodi	8	(798.235)	(600.142)
A	POSLOVNI REZULTAT		<u>3.391.523</u>	<u>2.384.845</u>
I	Finansijski prihodi		0	50.165
II	Finansijski rashodi		(825.356)	(506.229)
B	FINANSIJSKI REZULTAT	9	<u>(825.356)</u>	<u>(456.064)</u>
I	Ostali prihodi	10	11.723	820.158
II	Ostali rashodi	11	(1.674.507)	(1.456.575)
C	REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI		<u>(1.662.784)</u>	<u>(636.417)</u>
F	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA		903.382	1.292.364
H	PORESKI RASHOD PERIODA	12 a)	<u>(88.586)</u>	<u>(114.243)</u>
1	Tekući porez na dobit		(87.821)	(113.196)
2	Odloženi poreski rashodi		(765)	(1.047)
I	NETO REZULTAT		<u>814.796</u>	<u>1.178.121</u>
J	ZARADA PO AKCIJI	13	<u>0,0079</u>	<u>0,01156</u>
	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA		903.382	1.292.364
G	DRUGE STAVKE REZULTATA POVEZANE SA KAPITALOM			
1	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju		<u>326.441</u>	<u>(825.926)</u>
	REZULTAT		<u>1.229.823</u>	<u>466.438</u>

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Ovi finansijski iskazi su usvojeni od strane rukovodstva Investiciono razvojnog fonda Crne Gore AD, Podgorica 24. marta 2016. godine.

Potpisano u ime Investiciono razvojnog fonda Crne Gore AD, Podgorica:

Izvršni direktor

Zoran Vukčević

M.P.

Rukovodilac službe za finansije i računovodstvo

Jelena Strugar

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI
31. decembra 2015. godine
(Iznosi u EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>31. decembar 2015.</u>	<u>31. decembar 2014.</u>
AKTIVA			
B		121.430.358	95.082.752
STALNA IMOVINA			
II	Nematerijalna ulaganja	41.589	73.799
	Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva	4.317.600	4.420.643
III		1.181.225	1.210.841
1	Nekretnine postrojenja i oprema	1.181.225	1.210.841
2	Investicione nekretnine	3.136.375	3.209.802
IV	Dugoročni finansijski plasmani	117.071.169	90.588.310
1	Učešća u kapitalu	19.494.099	18.694.006
3	Ostali dugoročni finansijski plasmani	97.577.070	71.894.304
D	STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	699.764	699.764
E	OBRTNA SREDSTVA	46.403.420	41.820.921
I	Zalihe	3.375	883
II	Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina	46.400.045	41.820.038
1	Potraživanja	17.189.991	10.636.520
3	Kratkoročni finansijski plasmani	23.653.275	19.298.310
4	Gotovinski ekvivalenti i gotovina	5.493.777	11.843.262
5	Porez na dodatu vrijednost i AVR	63.002	41.946
F	UKUPNA AKTIVA	168.533.542	137.603.437

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI (nastavak)
31. decembra 2015. godine
(Iznosi u EUR)

		<i>(Reviziju obavio drugi revizor)</i>
		31. decembar 2015.
		31. decembar 2014.
		Napomene
PASIVA		
A	KAPITAL	<u>96.653.189</u>
I	Osnovni kapital	22 103.571.378
III	Rezerve	115.000
	Pozitivne revalorizacije rezerve i nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	907.342
IV	Negativne revalorizacije rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	(13.957.624)
V	Neraspoređena dobit	6.017.093
VI		5.202.298
DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE		
B		<u>65.861.629</u>
I	Dugoročna rezervisanja	23 657.806
II	Dugoročne obaveze	24 65.203.823
1.	Dugoročni krediti	65.203.823
C	ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	12 20.716
		19.952
KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE		
D		<u>5.998.008</u>
		1.926.720
I	KRATKOROČNE OBAVEZE	<u>5.998.008</u>
1	Kratkoročne finansijske obaveze	3.747.419
3	Obaveze iz poslovanja	25 1.704.668
4	Ostale kratkoročne obaveze i PVR	26 451.081
	Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	7.019
5		8.397
6	Obaveze po osnovu poreza na dobit	27 87.821
		113.196
E	UKUPNA PASIVA	<u>168.533.542</u>
		<u>137.603.437</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine
(Iznosi u EUR)

Sadržaj / Opis	Osnovni kapital	Rezerve	Positive revalorizacije rezerve i nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	Negative revalorizacije rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	Neraspoređena dobit	Ukupno
<i>(Reviziju obavio drugi revizor)</i>						
Stanje, 1. januara 2014.	101.362.728	-	262.383	(12.813.181)	4.024.176	92.836.106
Dokapitalizacija	1.068.801	-	-	-	-	1.068.801
Dividenda	-	-	-	-	-	-
Dobit tekuće godine	-	-	-	-	1.178.121	1.178.121
Nerealizovani dobiti/gubici po osnovu svođenja	-	-	378.386	(1.204.311)	-	(825.925)
Uplata od strane akcionara	-	115.000	-	-	-	115.000
Ukupan rezultat	-	-	378.386	(1.204.311)	1.178.121	352.196
Stanje, 31. decembra 2014.	<u>102.431.529</u>	<u>115.000</u>	<u>640.769</u>	<u>(14.017.492)</u>	<u>5.202.298</u>	<u>94.372.104</u>
Dokapitalizacija	1.139.849	-	-	-	-	1.139.849
Dobit tekuće godine	-	-	-	-	814.796	814.796
Nerealizovani dobiti po osnovu svođenja	-	-	266.573	59.868	-	326.441
Nerealizovani gubici po osnovu svođenja	-	-	-	-	-	-
Ukupan rezultat	<u>1.139.849</u>	<u>-</u>	<u>266.573</u>	<u>59.868</u>	<u>814.796</u>	<u>2.281.086</u>
Stanje, 31. decembra 2015.	<u>103.571.378</u>	<u>115.000</u>	<u>907.342</u>	<u>(13.957.624)</u>	<u>6.017.094</u>	<u>96.653.189</u>

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine
(Iznosi u EUR)

Pozicija	Napomene	Tekuća 2015. godina	Prethodna 2014. godina
A TOKOVI GOTOVINE IZ POSLONIH AKTIVNOSTI			
I Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti		78.618	107.053
1. Prodaja i primljeni avansi			24.765
2. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja		78.618	82.288
II Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti		3.224.701	2.250.984
1. Isplate dobavljačima i dati avansi		1.063.111	652.763
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi		1.129.701	943.533
3. Plaćene kamate		779.952	486.165
4. Porez na dobitak		113.196	23.538
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda		138.739	144.985
III Neto tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		(3.146.083)	(2.143.931)
B TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja		80.249.647	52.303.170
1. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava		-	31.183
2. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)		75.062.433	47.965.145
3. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja		5.187.214	4.256.842
4. Primljene dividende			50.000
II Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja		112.319.723	75.273.931
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)		473.653	169.496
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava		170.654	59.906
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)		111.675.416	75.044.529
III Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja		(32.070.076)	(22.970.761)
C TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		29.525.809	27.319.455
1. Uvećanje osnovnog kapitala		1.139.849	1.068.801
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)		28.385.960	26.250.654
II Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		659.135	445.000
1. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)		659.135	-
2. Isplaćene dividende		-	445.000
III Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja		28.866.674	26.874.455
D NETO TOK GOTOVINE		(6.349.485)	1.759.763
E GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA		11.843.262	10.083.499
H GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA		5.493.777	11.843.262

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

1. OSNIVANJE I DJELATNOST

Investiciono razvojni fond Crne Gore AD, Podgorica (u daljem tekstu „IRFCG AD“) osnovan je 23. aprila 2010. godine, u skladu sa Zakonom o Investiciono razvojnom fondu Crne Gore („Zakon“) („Sl. list CG“, br, 88/09), i registrovan kod Privrednog suda u Podgorici po brojem 4-0009175-001. Prava i dužnosti osnivača i jedinog vlasnika IRFCG AD vrši Vlada Crne Gore. Za obaveze IRFCG AD bezuslovno i neopozivo jamči država Crna Gora.

Zakonom je uređeno da se IRFCG AD osniva u cilju podsticanja i ubrzanja privrednog razvoja Crne Gore i to:

1. okončanjem procesa privatizacije prodajom kapitala stečenog u procesu svojinske transformacije;
2. podrškom mikro, malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima;
3. podrškom infrastrukturnim projektima, projektima vodosnadbijevanja, tretmana otpadnih voda i zaštite životne sredine; kao i
4. finansiranjem projekata od lokalnog, regionalnog i državnog značaja.

Osnivački kapital IRFCG AD čini cjelokupni kapital Fonda za razvoj koji je umanjen za obaveze po osnovu Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju („Sl. list CG“, br. 21/04 i 49/07). Osnivački kapital IRFCG AD činiče i sredstva koja su usmjerena Direkciji za razvoj malih i srednjih preduzeća.

IRFCG AD može biti član, osnivač i/ili akcionar, domaćih i međunarodnih finansijskih institucija, privrednih društava u Crnoj Gori i u inostranstvu, uz saglasnost osnivača, može koristiti međunarodne fondove, zaduživati se u Crnoj Gori i u inostranstvu na tržištu novca i kapitala, može da kupuje i prodaje hartije od vrijednosti, udjele, na domaćem i inostranom tržištu u svrhu obavljanja djelatnosti u skladu sa zakonom i aktima poslovne politike IRFCG AD, uz saglasnost osnivača.

U skladu sa Zakonom o Investiciono razvojnom fondu Crne Gore, sredstva za poslovanje IRFCG AD stiče:

1. iz prihoda ostvarenih poslovanjem IRFCG AD;
2. prodajom akcija i udjela iz portfelja IRFCG AD;
3. iz ostatka likvidacione ili stečajne mase, prodajom preostale imovine u slučaju likvidacije ili stečaja sprovedenog nad društvom u vlasništvu IRFCG AD;
4. iz dobiti društava u kojima IRFCG AD ima akcije ili udjele;
5. izdavanjem hartija od vrijednosti;
6. uzimanjem kredita i pozajmica u zemlji i inostranstvu i
7. iz drugih izvora, u skladu sa Zakonom.

Svoju djelatnost IRFCG AD obavlja u Podgorici, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 126/1.

Na dan 31. decembra 2015. godine IRFCG AD ima 56 zaposlenih (31. decembra 2014. godine: 48 zaposlenih).

Organi upravljanja IRFCG AD su Skupština akcionara i Odbor direktora. Članove Odbora direktora bira Skupština akcionara. IRFCG AD ima i dva stalna Odbora: Odbor za upravljanje aktivom i pasivom i Kreditno-garantni odbor.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list CG”, br. 69/2005 i br. 80/2008 i br. 32/2011).

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore, Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni, su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013 godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Društva, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Priloženi finansijski iskazi su pojedinačni u smislu da uključuju nekonsolidovane pozicije potraživanja, obaveza, rezultata poslovanja, promena na kapitalu i novčanih tokova bez uključivanja zavisnog pravnog lica Turistički centar Durmitor – Žabljak, koje je u 100% vlasništvu IRFCG AD.

IRFCG AD ne sastavlja konsolidovane finansijske iskaze.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro (EUR).

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva IRFCG AD korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene korisnog vijeka upotrebe nekretnina, postrojenja, opreme i investicionih nekretnina, procjene obezvrjeđenja dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana i potraživanja iz poslovnih odnosa i procjene rezervisanja za date garancije i sudske sporove.

2.3. Stalnost poslovanja

Priloženi finansijski iskazi za 2015. godinu sastavljeni su uz pretpostavku njegovog kontinuiranog nastavka poslovanja i ne sadrže korekcije, koje bi eventualno bile potrebne ukoliko IRFCG AD ne bude u mogućnosti da nastavi sa poslovanjem u skladu sa konceptom stalnosti poslovanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi / rashodi od kamata i naknada

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, i drugi troškovi pozajmljivanja evidentiraju se u korist odnosno na teret Iskaza o ukupnom rezultatu, obračunskog perioda na koji se odnose.

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha za sve instrumente, prema cijeni amortizacije uz primjenu metode efektivne kamatne stope. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, procjenjuju se gotovinski tokovi razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata ali ne razmatraju se budući gubici po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

Prihodi i rashodi po osnovu naknada za odobravanje kredita i garancija obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda, primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.2. Prihodi po osnovu učešća u dobiti - dividende

Primljene dividende evidentiraju se u bilansu uspjeha, u okviru finansijskih prihoda, u objavljenom iznosu, umanjene za porez po odbitku od 9%.

3.3. Prihodi po osnovu faktoring aranžmana

Prihodi po osnovu naknada i kamata po faktoring aranžmanima evidentiraju se u korist bilansa uspjeha obračunskog perioda na koji se odnose. Kod klasičnog faktoringa kamata i naknada se naplaćuju od klijenta na način da se umanjuje iznos koji se isplaćuje klijentu, dok se kod dobavljačkog faktoringa kamata i naknada naplaćuju od klijenta direktno.

3.4. Naknade zaposlenima

/i/ Doprinosi kojima se obezbijeduje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, IRFCG AD je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbijeduje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. IRFCG AD je obavezan da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati ovim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

/ii/ Obaveze po osnovu otpremnina

Dugoročne obaveze po osnovu otpremnina za odlazak u penziju, nakon ispunjavanja uslova, IRFCG AD iskazuje u poslovnim knjigama po sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima kako je to predviđeno Pravilnikom o zaradama i drugim primanjima zaposlenih u IRFCG AD, a na teret Iskaza o ukupnom rezultatu.

3.5. Prihodi i troškovi zakupa

Operativni zakup predstavlja zakup u kojem su značajan dio rizika i koristi povezani sa vlasništvom zadržani od strane zakupodavca.

Prihodi i troškovi zakupa iskazani su u izveštaju o ukupnom rezultatu u stvarno nastalim iznosima, odnosno primjenom proporcionalne metode, tokom trajanja ugovora o zakupu.

3.6. Pozitivne i negativne kursne razlike

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja su preračunati u EUR primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja objavljenih od strane Centralne banke Crne Gore. Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene.

Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine knjiže se u korist ili na teret Iskaza o ukupnom rezultatu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Porezi i doprinosi

Porez na dobit - Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 („Sl. list RCG“, br. 65/01, 12/02, 80/04, „Sl. list CG“, br.40/08, 86/09, 73/10, 40/11, 61/13). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti IRFCG AD iskazane u iskazu o ukupnom rezultatu uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8 i 9 za usklađivanje prihoda i članovi 10 do 20 za usklađivanje rashoda).

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina. Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Porez na dobit - Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim državnim i lokalnim poreskim propisima.

3.8. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se sastoje od softvera i licenci. Nakon početnog priznavanja, nematerijalna ulaganja se iskazuju u visini nabavne vrijednosti umanjene za ukupnu akumuliranu amortizaciju i eventualne ukupne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti.

Troškovi koji se direktno mogu povezati sa određenim softverom i koji će generisati ekonomsku korist u periodu dužem od jedne godine, evidentiraju se kao nematerijalna ulaganja. Troškovi održavanja i razvoj kompjuterskih softvera se evidentiraju kao trošak u trenutku njihovog nastanka.

IRFCG AD ne posjeduje nematerijalna ulaganja sa neograničenim vijekom upotrebe.

3.9. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine i oprema su materijalna sredstva koja IRFCG AD koristi u redovnom poslovanju, a čiji je očekivani korisni vijek upotrebe duži od jedne godine. Nekretnine i oprema su iskazani po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupnu akumuliranu amortizaciju i eventualne ukupne akumulirane gubitke zbog obezvrjeđenja vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za sve troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Godišnje prilikom zaključenja poslovne godine, IRFCG AD procjenjuje se da li postoje indikatori obezvrjeđenja nekretnina i opreme. Kod procjenjivanja, da li postoji indikator obezvrjeđenja, uzima se u obzir sljedeće:

- tržišna vrijednost sredstva zbog protoka vremena smanjila se mnogo više od očekivane;
- javile su se značajne promjene u tehnološkom, tržišnom, privrednom ili pravnom okruženju;
- povećale su se tržišne kamatne stope, a ta povećanja će vjerovatno uticati na diskontnu stopu korišćenu kod obračuna upotrebne vrijednosti i suštinski smanjiti nadoknadivu vrijednost sredstva;
- ostali nagovještaji (dokazi o zastarjelosti ili fizičkoj oštećenosti sredstva, očekivane promjene korišćenja sredstva sa negativnim uticajem i drugi indikatori).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)

Ako postoje takvi indikatori, IRFCG AD procjenjuje nadoknadivu vrijednost sredstava. Kao nadoknadiva vrijednost uzima se veća od fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje i upotrebne vrijednosti. Ukoliko je nadoknadiva vrijednost sredstava manja od njegove knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvenu vrijednost sredstva bi trebalo smanjiti na njegovu nadoknadivu vrijednost. Takvo smanjenje je gubitak zbog obezvrjeđenja, koji se priznaje u iskazu o ukupnom rezultatu.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene dijelova opreme (ugradnja novih rezervnih dijelova), troškovi značajnijih adaptacija i generalnih popravki priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti nekretnina i opreme ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti. Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja nekretnina i opreme: zamjena i ugradnja rezervnih dijelova i potrošnog materijala, kao i troškovi svakodnevnih popravki opreme, smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, iskazuju se u Iskazu o ukupnom rezultatu kao dio ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

3.10. Amortizacija

Obračun amortizacije za građevinske objekte, opremu i nematerijalna ulaganja se vrši primjenom odgovarajuće stope, uz upotrebu proporcionalne metode, kojom se vrijednost sredstava u potpunosti otpisuje tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe.

Otpisivanje se vrši po stopama koje su zasnovane na preostalom korisnom vijeku upotrebe sredstava, procijenjenom od strane rukovodstva IRFCG AD i usvojenog od strane Odbora direktora IRFCG AD. Obračun amortizacije građevinskih objekata, opreme i nematerijalnih ulaganja počinje u trenutku kada sredstva postanu raspoloživa za korišćenje.

Amortizacija prestaje da se obračunava na dan kada se sredstva klasifikuju kao raspoloživa za prodaju, ili na dan kada se isknjiže.

Osnovne godišnje stope amortizacije u primjeni su:

<u>Glavne grupe opreme</u>	<u>Stopa amortizacije (%)</u>	<u>Stopa amortizacije koja se priznaje u poreskom bilansu (%)</u>
<i>Građevinski objekti</i>	1,30	5,00
<i>Oprema</i>		
Računarska i ostala IT oprema	20,00	30,00
Vozila	15,50	15,00
Kancelarijska oprema	12,00	15,00
Ostala oprema	20,00	20,00

U skladu sa Članom 13 stav 6 Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list RCG“, br. 65/01, 12/02, 80/04, „Sl. list CG“, br.40/08, 86/09, 73/10, 40/11, 61/13) amortizacija licenci, ostalih nematerijalnih ulaganja i građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, odnosno opreme i aplikativnih softvera primjenom degresivnog metoda za cijeli period, bez obzira na datum aktivacije.

Oprema čija je pojedinačna nabavna vrijednost u vrijeme nabavke veća od EUR 300 a koristi se duže od jednog obračunskog perioda, svrstava se u opremu u skladu sa Pravilnikom o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije („Sl. listu CG“, br. 28/02).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Investicione nekretnine

Ulaganje u nekretnine namijenjene sticanju prihoda (investicione nekretnine) predstavlja ulaganje u imovinu koja se drži u cilju sticanja prihoda putem izdavanja u zakup ili od povećanja tržišne vrijednosti, ili i jedno i drugo, a ne za korišćenje ili prodaju u okviru redovnog poslovanja.

Investicione nekretnine se priznaju kao sredstva, kada su ispunjeni sljedeći kriterijumi:

- investicione nekretnine moraju ostvarivati ekonomske koristi;
- investicione nekretnine se koriste za izdavanje u zakup i donose zakupninu ili se prodaju i ostvaruju dobit;
- investicione nekretnine nijesu namijenjene za prodaju u bliskoj budućnosti u redovnom poslovanju;
- nabavnu vrijednost je moguće pouzdano izmjeriti.

Početno priznavanje investicionih nekretnina je po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrijednost predstavlja nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove nabavke.

Investicione nekretnine se naknadno vrednuju po njihovoj fer vrijednosti procijenjenoj od strane nezavisnog procjenjivača, a dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti priznaje se u korist ili na teret iskaza o ukupnom rezultatu.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom prodaje investicionih nekretnina, iskazuju se u iskazu o ukupnom rezultatu kao dio poslovnih prihoda ili kao dio poslovnih rashoda.

3.12. Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje je obustavljeno (Stečena aktiva)

Nekretnine i zemljište koji su konstituisani kao sredstvo obezbjeđenja po odobrenim plasmanima i koje IRFCG AD stiče u postupku naplate spornih potraživanja priznaju se u poslovnim knjigama po nižoj od ukupne vrijednosti navedenih potraživanja i njihove procijenjene vrijednosti. Ove nekretnine i zemljište IRFCG AD iskazuje u okviru grupe "stalna sredstva namijenjena prodaji". Razlika između knjigovodstvene i prodajne vrijednosti se računovodstveno evidentira u momentu prodaje na teret ili u korist iskaza o ukupnom rezultatu.

3.13. Finansijski instrumenti

Finansijska sredstva i obaveze IRFCG AD evidentira u bilansu stanja od momenta kada je ugovornim odredbama vezan za instrument.

Metod efektivne kamatne stope

Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja amortizovane vrijednosti finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive (uključujući sve plaćene ili primljene naknade koja čini sastavni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije ili ostale premije ili popuste) tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Finansijski instrumenti (nastavak)

Finansijska sredstva

IRFCG AD je finansijska sredstva klasifikovao u sljedeće kategorije: dugoročni finansijski plasmani u državne obveznice koje se drže do dospelja, dugoročni finansijski plasmani u hartije od vrijednosti – akcije raspoložive za prodaju, dugoročni finansijski plasmani u kapital pridruženih i zavisnih pravnih lica, finansijska sredstva utvrđena po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha, krediti i potraživanja.

Rukovodstvo IRFCG AD vrši klasifikaciju svojih ulaganja u momentu inicijalnog priznavanja.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada IRFCG AD izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima, što se dešava kada su prava korišćenja instrumenata realizovana, istekla, napuštena ili ustupljena. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada IRFCG AD ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

Dugoročni finansijski plasmani koji se drže do dospelja

Dugoročni finansijski plasmani koji se drže do dospelja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama i fiksnim dospeljem, i za koja rukovodstvo IRFCG AD ima pozitivnu namjeru da ih drži do roka dospelja. Ulaganja koja se drže do dospelja se odnose na obveznice za potrebe ulaganja u saniranje mreže drumskih puteva emitovane od strane Ministarstva finansija Crne Gore, obveznice za finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata emitovane od strane opština u Crnoj Gori i obveznice Fonda rada koje je emitovala Vlada Crne Gore.

Navedeni plasmani iskazani su po amortizovanom trošku uz primjenu ugovorene kamatne stope (diskontni faktor) koji aproksimira efektivnoj kamatnoj stopi i umanjeni su za obezbeđenja vrijednosti na osnovu procjene rukovodstva IRFCG AD o njihovoj vjerovatnoj naplativosti.

Ukoliko se fer vrijednost tih sredstava privremeno poveća ili smanji ispod knjigovodstvene vrijednosti, ta promjena ne utiče na visinu tih sredstava, odnosno te se promjene ne priznaju u poslovnim knjigama.

Sredstva koja su klasifikovana kao sredstva koja se drže do dospelja nije moguće prodati prije dospelja ili razvrstati u drugu grupu sredstava.

Dugoročni finansijski plasmani u hartije od vrijednosti raspoloživi za prodaju

Dugoročni finansijski plasmani raspoloživi za prodaju obuhvataju hartije od vrijednosti koje nije moguće klasifikovati kao finansijska sredstva kojima se trguje ni kao finansijska sredstva koja se drže do dospelja i sastoje se od ulaganja u kapital (akcije) privrednih društava koja su registrovana kod Centralne depozitarne agencije Crne Gore (CDA) i ulaganja u kapital privrednih društava koja nisu registrovana kod CDA. IRFCG AD navedena ulaganja drži određeni vremenski period do momenta privatizacije. Postupak promjene vlasništva se sprovodi u skladu sa odgovarajućim Planom privatizacije koji usvaja Vlada Crne Gore.

Dugoročni finansijski plasmani u hartije od vrijednosti raspoloživi za prodaju (nastavak)

U skladu sa Zakonom o svojinskoj i upravljačkoj transformaciji privrede Crne Gore („Sl. list CG“, br. 2/92, 17/92, 27/94, 30/94, 23/96), pravni prethodnik IRFCG AD, Fond za razvoj Crne Gore, je učešća u kapitalu stekao bez naknade. Fond za razvoj je inicijalno vrednovao u svojim poslovnim knjigama navedena učešća u kapitalu kao dugoročne finansijske plasmane - finansijska sredstva raspoloživa za prodaju po procijenjenoj nominalnoj vrijednosti koja je bila izražena u DEM do 31. decembra 2001. godine, odnosno u EUR od 1. januara 2002. godine, u korist kapitala Fonda za razvoj koji je u cjelosti u državnom vlasništvu.

Osnivanjem Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore ove hartije od vrijednosti su po procijenjenoj vrijednosti sa stanjem na dan 31. januara 2010. godine postale dio osnivačkog kapitala IRFCG AD, osim učešća u kapitalu privrednih društava koja nisu registrovana kod CDA i društava koja nemaju finansijske iskaze, za koje procjena fer vrijednost nije vršena zbog nedostatka podataka.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Finansijski instrumenti (nastavak)

Dugoročni finansijski plasmani u hartije od vrijednosti raspoloživi za prodaju sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine iskazani su po pravičnoj vrijednosti na osnovu procjene izvršene od strane rukovodstva u skladu sa Uputstvom o načinu i postupku naknadne procjene vrijednosti hartija od vrijednosti („Sl. list CG“, br.34/11). Procjena je izvršena korišćenjem 4 kriterijuma i to:

1. Kriterijum kontrole
2. Kriterijum utrživosti
3. Kriterijum strukture kapitala - % neto imovine
4. Kriterijum finansijskog rezultata - % neto marže.

Nakon analize četiri navedena kriterijuma, vrši se obračun finalnog multiplikatora u zavisnosti od procentualnog učešća državnog kapitala u ukupnom kapitalu društva:

1. Ukoliko državni paket akcija iznosi manje od 25% ukupnih emitovanih akcija nekog privrednog društva, onda se za taj „manjinski paket“ obračunava finalni multiplikator isključivo po kriterijumu utrživosti akcija na berzama kapitala.
2. Ukoliko državni paket akcija iznosi preko 25% od ukupno emitovanih akcija nekog privrednog društva, onda se za taj „većinski paket“ obračunava finalni multiplikator zbrajajući pojedinačne multiplikatore po kriterijumima kontrole, strukture kapitala i finansijskog rezultata.

Osnovica za primjenu finalnog multiplikatora je prosječna ponderisana vrijednost između:

1. Tržišne cijene akcija na dan 31. decembra i
2. Prosječne cijene akcija u periodu 1. januara do 31. decembra.

Dugoročni finansijski plasmani u hartije od vrijednosti raspoloživi za prodaju (nastavak)

Kao ponder je uzet kriterijum odstupanja tržišne cijene na dan 31. decembra od prosječne godišnje cijene.

Procijenjena fer vrijednosti jedne akcije se dobija množenjem prosječne ponderisane cijene akcija i obračunatog finalnog multiplikatora.

Promjene fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju IRFCG AD evidentira kroz ukupan ostali rezultat na kapitalu – u okviru revalorizacionih rezervi – Nerealizovani gubici i dobiti po osnovu svođenja finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju, sve do trenutka prodaje kada se dobit ili gubitak po osnovu prodaje priznaje u korist ili na teret iskaza o ukupnom rezultatu, bez obzira da li fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju bilježe dugotrajan odnosno materijalno značajan pad vrijednosti. Navedeni računovodstveni tretman je usaglašen sa Mišljenjem Ministarstva finansija Crne Gore od 21. oktobra 2014. godine, obzirom da je IRFCG AD, kao i ostali državni fondovi, akcije stekao u procesu svojinske transformacije društvenih preduzeća i nije imao troškove sticanja.

Otpis ulaganja u hartije od vrijednosti raspoloživih za prodaju vrši se u cjelosti za akcije privrednih društava koja su trajno prestala sa poslovanjem ili za koja je okončan postupak stečaja. Djelimičan otpis dugoročnih finansijskih plasmana vrši se za akcije privrednih društava kod kojih je došlo do smanjenja akcijskog kapitala po osnovu pokrivanja gubitaka iz poslovanja u skladu sa Odlukom Skupštine akcionara navedenih privrednih društava.

Prihodi od prodaje stečajne mase privrednih društava koja su prestala sa poslovanjem, odnosno privrednih društava kod kojih je obezvrjeđenje vrijednosti plasmana izvršeno u cjelosti, priznaju se u trenutku naplate na teret iskaza o ukupnom rezultatu.

Ulaganja u kapital pridruženih i zavisnih pravnih lica

Pridružena i zavisna pravna lica predstavljaju ona društva u kojima IRFCG AD ima udio u vlasništvu između 20% i 50%, odnosno veće od 50%, ili u kojima ima značajan uticaj. Učešća u kapitalu pridruženih i zavisnih pravnih lica iskazana su po istorijskoj nabavnoj vrijednosti.

Ukoliko postoji indikacija da za navedena ulaganja postoji obezvrjeđenje, nadoknadivi iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrjeđenja. Ukoliko je nadoknadivi iznos procijenjen kao niži od vrijednosti prikazane u finansijskim iskazima, vrijednost ulaganja se smanjuje do svoje nadoknadive vrijednosti i priznaje na teret iskaza o ukupnom rezultatu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Finansijski instrumenti (nastavak)

Finansijska sredstva - utvrđena po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha

Finansijska sredstva - utvrđena po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha predstavljaju obveznice stare devizne štednje emitovane od strane Ministarstva finansija Crne Gore. Navedene obveznice kotirane su na berzi i njihova fer vrijednost se pouzdano može odrediti. Efekti svođenja na fer vrijednost IRFCG AD evidentira u korist ili na teret iskaza o ukupnom rezultatu.

Krediti

Kreditni odobreni od strane IRFCG AD evidentiraju se u poslovnim knjigama u momentu prenosa sredstava korisniku kredita.

Kreditni su iskazani u iskazu o finansijskoj poziciji u visini odobrenog plasmana, umanjenog za otplaćenu glavnicu i obezvrjeđenje koja se procjenjuje primjenom metodologije koju je propisala Centralna banka Crne Gore - Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG”, br. 22/12 i 55/12 i 57/13). Navedenom Odlukom utvrđeni su: elementi upravljanja kreditnim rizikom, minimalni kriterijumi i način klasifikacije stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je IRFCG AD izložen kreditnom riziku, kao i način utvrđivanja minimalnih rezervacija za pokriće potencijalnih gubitaka koji proizilaze iz izloženosti IRFCG AD kreditnom riziku.

IRFCG AD jednom mjesečno vrši klasifikaciju stavki aktive, po osnovu kojih je izložen riziku neispunjavanja obaveza dužnika, i stavki vanbilansa koje za IRFCG AD predstavljaju potencijalne obaveze.

U zavisnosti od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka IRFCG AD stavke aktive i vanbilansa klasifikuje u klasifikacione grupe A-E.

- kategorija A (dobra aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene;
- kategorija B (aktiva sa posebnom napomenom) – sa podkategorijama B1 i B2 u koje se klasifikuju stavke za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka ali koje zahtijevaju posebnu pažnju, jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate;
- kategorija C (substandardna aktiva) – sa podkategorijama C1, C2 i C3 za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu;
- kategorija D (sumnjiva aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost zajmoprimca i vrijednost i mogućnost realizacije sredstava obezbjeđenja, malo vjerovatna;
- kategorija E (gubitak) – u koju se klasifikuju stavke koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

U grupu "E" se klasifikuju krediti za koje su ispunjeni sljedeći uslovi:

- analiza profitabilnosti pokazuje da postoji neprofitabilnost i neekonomičnost u poslovanju dužnika;
- dužnik je visoko nelikvidan;
- izrazito visoka zaduženost dužnika;
- prilivi u posljednje dvije godine značajno su manji od odliva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Finansijski instrumenti (nastavak)

Kreditni (nastavak)

U grupu "E" klasifikuju se i krediti odobreni dužniku nad kojim se vodi stečajni postupak ili postupak likvidacije.

IRFCG AD primjenjuje sljedeće procenat rezervacija po danima kašnjenja i kategorijama rizičnosti:

	2015.		2014.	
	Procenat rezervacija	Dani kašnjenja	Procenat rezervacija	Dani kašnjenja
A	0%	<30	0%	<30
B1	2%	31-60	2%	31-60
B2	7%	61-90	7%	61-90
C1	20%	91-150	20%	91-150
C2	40%	151-270	40%	151-270
D	70%	271-365	70%	271-365
E	100%	>365	100%	>365

Rezervacije obračunate primjenom navedenih kriterijuma se knjiže na teret rashoda poslovanja i predstavlja odbitnu stavku vrijednosti kredita. Društvo je trenutno u procesu pripreme metodologije u skladu sa smjernicama MRS 39 „Finansijski instrumenti – priznavanje i odmjeravanje“ i rukovodstvo Društva ne očekuje značajne promjene u iznosu obezvrijeđenju po MRS 39 u odnosu na iznos obračunat u skladu sa sadašnjom metodologijom.

Dugoročni krediti dati zaposlenima

Dugoročni krediti dati zaposlenima inicijalno se vrednuju po nabavnoj vrijednosti koja predstavlja poštenu fer vrijednost date naknade za sticanje sredstva. IRFCG AD naknadno utvrđuje ispravku vrijednosti na osnovu diskontovanja očekivanih budućih novčanih tokova primjenom efektivnog prinosa u trenutku odobravanja finansijskog instrumenta.

Potraživanja po osnovu faktoringa

Potraživanja po osnovu faktoringa inicijalno se vrednuju po nabavnoj vrijednosti koja predstavlja poštenu fer vrijednost date naknade za sticanje sredstva - ustupljenog potraživanja.

IRFCG AD ima pravo da otkupljuje potraživanja sa i bez prava regresa. IRFCG AD pretežno otkupljuje potraživanja sa pravom regresa. Pravo regresa, obezbjeđuje pravo IRFCG AD da, u slučaju postojanja objektivnih dokaza da IRFCG AD neće biti u stanju da naplati sve iznose koje potražuje od dužnika, naplatu potraživanja zahtijeva od ustupioca potraživanja. Ukoliko je ustupljeno potraživanje bez prava regresa IRFCG AD preuzima odgovornost za naplatu potraživanja od dužnika.

Nakon inicijalnog priznavanja, ulaganja u otkupljena ustupljena potraživanja se vrednuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za izvršene naplate do datuma bilansa stanja i za rezervisanja po osnovu umanjenja vrijednosti.

IRFCG AD u poslovnim knjigama iskazuje i potraživanja od klijenata po osnovu dobavljačkog faktoringa, u vrijednosti izmirenih obaveza prema klijentovim dobavljačima. Ova potraživanja se naplaćuju u skladu unaprijed pripremljenim planovima dospjeća. U cilju obezbjeđenja ovih potraživanja IRFCG AD ugovara sredstva obezbjeđenja, u skladu sa politikom kolaterala, hipoteke, zaloge, mjenice, bankarske garncije i drugo.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Finansijski instrumenti (nastavak)

IRFCG AD na svaki datum bilansa procjenjuje postoje li objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti faktoring potraživanja. Vrijednost faktoring potraživanja je umanjena samo ako postoje objektivni dokazi umanjenja vrijednosti kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastupili nakon početnog priznavanja (događaj nastanka gubitka) i ako taj događaj (ili događaji) nastanka gubitka ima uticaj na procijenjene buduće novčane tokove koji se može pouzdano procijeniti. Značajne finansijske poteškoće dužnika i ustupioca potraživanja (dužnika po osnovu regresnog prava), vjerovatnoća da će dužnik otići u stečaj ili finansijsko restrukturiranje i neplaćanje smatraju se objektivnim dokazima da je došlo do obezvrjeđenja. Iznos rezervisanja je razlika između knjigovodstvene vrijednosti faktoring potraživanja i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova. Knjigovodstvena vrijednost faktoring potraživanja se umanjuje korišćenjem računa obezvrjeđenja, a iznos gubitka se priznaje na teret iskaza o ukupnom rezultatu.

U skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrijednost („PDV“), IRFCG AD je obveznik PDV po osnovu prihoda od naknada po ugovoru o faktoringu. U skladu sa navedenim, IRFCG AD je stekao pravo na odbitak srazmjernog dijela ulaznog PDV-a (saglasnost dala Poreska uprava na osnovu člana 38. Zakona o PDV-u). Odbitni dio PDV-a izračunava se na osnovu procentualnog učešća oporezivog prometa u ukupnom prometu. Utvrđuje se iskustveno, na osnovu prethodnog perioda, i primjenjuje tokom godine, a zatim revidira na kraju svake godine i vrši retroaktivna ispravka poreskih prijava.

Gotovinski ekvivalenti i gotovina

U iskazu o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumijevaju se novčana sredstva u blagajni, na računima kod poslovnih banaka koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose gotovine uz beznačajan rizik od promjene vrijednosti. Gotovinski ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i nisu pod značajnim uticajem rizika promjena vrijednosti. Gotovinske ekvivalente predstavljaju i oročeni depoziti kod poslovnih banaka na period do tri mjeseca. U iskazu o tokovima gotovine IRFCG AD iskazuje prilive i odlive po osnovu finansijskih plasmana (osnovne djelatnosti) u okviru „tokova gotovine iz aktivnosti investiranja“.

Finansijske obaveze

Finansijske obaveze inicijalno se mjere po fer vrijednosti umanjenoj za sve troškove transakcija. Finansijske obaveze se naknadno odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope.

IRFCG AD isknjižava finansijske obaveze, kada i samo kada su obaveze IRFCG AD izmirene, otpisane ili su istekle.

Obaveze po osnovu faktoringa

Obaveze po osnovu faktoringa predstavljaju iznose obaveza prema ustupiocima potraživanja za otkupljena potraživanja. Prilikom inicijalnog priznavanja priznaju se po ugovorenoj vrijednosti otkupljenih potraživanja i umanjuju za izvršene uplate. Po naplati pripadajućeg faktoring potraživanja od dužnika, preostali iznos (10% do 20%) plativ je ustupiocu potraživanja.

3.14. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Rezervisanja se priznaju i vrše kada IRFCG AD ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je vjerovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze. Rezervisanja za sudske sporove formiraju se u iznosu koji odgovara najboljoj procjeni rukovodstva IRFCG AD u pogledu izdataka koji će nastati da se takve obaveze izmire.

IRFCG AD procjenjuje mogući nepovoljni razvoj događaja kao rezultat zbivanja u prošlosti i ukoliko je vjerovatnoća preko 50% da će sudski spor biti izgubljen, IRFCG AD vrši rezervisanje kojim se u cjelini obezbjeđuje iznos potencijalne obaveze po osnovu negativnog razrješenja sudskog spora.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.14. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva (nastavak)

Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izvještajima. Potencijalne obaveze se objelodanjuju u napomenama uz finansijske iskaze, osim ako je vjerovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

IRFCG AD ne priznaje potencijalna sredstva u finansijskim iskazima. Potencijalna sredstva se objelodanjuju u napomenama uz finansijske iskaze, ukoliko je priliv ekonomskih koristi vjerovatan.

3.15. Adekvatnost kapitala

U skladu sa Zakonom o Investiciono razvojnom fondu Crne Gore („Sl. list CG“, br. 88/09 i 40/10) na IRFCG AD se ne primjenjuju odredbe Zakona o bankama („Sl. list CG“, br. 17/08, 44/10 i 44/11) kojim se uređuje osnivanje i poslovanje banaka, osim odredbi koje se odnose na upravljanje rizicima i adekvatnost kapitala.

Odluka Centralne banke Crne Gore o adekvatnosti kapitala definiše:

- Elemente i način izračunavanja sopstvenih sredstava banke;
- Metodologiju za izračunavanje potrebnog kapitala za kreditni rizik, rizik izmirenja/isporuke i rizik druge ugovorne strane, tržišne rizike i operativni rizik, i
- Način izračunavanja koeficijenta solventnosti.

Zahtijevani minimalni iznos koeficijenta solventnosti kao pokazatelja izloženosti banke rizicima u poslovanju, shodno pomenutoj odluci, iznosi 10%.

Iako je IRFCG AD u skladu sa Zakonom o Investiciono razvojnom fondu Crne Gore preuzeo obavezu da primjenjuje Odluku o adekvatnosti kapitala kao i da vrši obračun za istu. Zbog prirode poslovanja IRFCG AD navedenu odluku trenutno nije moguće ispoštovati u potpunosti, tako da IRFCG AD sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine nije izvršio obračun za utvrđivanje adekvatnosti kapitala. Kako se u narednom periodu očekuje povećanje dužničkih izvora finansiranja, rukovodstvo IRFCG AD ima pozitivnu namjeru da inicira i predloži da Centralna Banka Crne Gore definiše posebne, odgovarajuće procedure za praćenje adekvatnosti kapitala sa stanovišta svih rizika kojima je, ili može biti, IRFCG A.D. izložen, kao i metodologiju obračuna koeficijenta solventnosti.

3.16. Pravična (fer) vrijednost

Poslovna politika IRFCG AD je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti.

Pravičnu vrijednost nije uvijek moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta i u uslovima postojanja problema nedovoljnog tržišnog iskustva, nedovoljne stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, i u situaciji kada zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive.

Rukovodstvo IRFCG AD vrši procjenu rizika, i u slučajevima kada ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama ne može biti i realizovana vrši obezvrjeđenje. Po mišljenju rukovodstva IRFCG AD iznosi objelodanjeni u ovim finansijskim iskazima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja u skladu sa računovodstvenim i drugim propisima u Crnoj Gori.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

4. PRIHODI OD PRODAJE

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2015	2014
Prihodi od kamata po osnovu:		
-oročenih depozita	264.935	418.649
-odobrenih kredita	3.794.188	2.988.958
-odobrenih kredita zaposlenima	41.695	29.670
-odobrenih garancija	11.002	14.940
-obveznica za potrebe ulaganja u saniranje drumskih puteva	3.223	10.252
-obveznica za finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata	60.063	95.422
-obveznica Fonda rada	5.243	7.463
-depozita po viđenju	2.491	2.557
-zatezne kamate	244.861	316.176
-faktoringa	585.097	495.794
	<u>5.012.798</u>	<u>4.379.881</u>
Prihodi od naknada po osnovu:		
-faktoringa	313.076	230.351
-direktno odobrenih kredita	58.481	44.008
	<u>371.557</u>	<u>274.359</u>
	<u>5.384.355</u>	<u>4.654.240</u>

5. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2015	2014
Prihodi od zakupa	19.800	23.286
Ostali prihodi	4.784	14.656
	<u>24.584</u>	<u>37.942</u>

6. TROŠKOVI ZARADA NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2015	2014
Troškovi neto zarada	588.912	452.711
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	104.535	97.708
Troškovi doprinosa na zarade na teret zaposlenog	198.449	169.668
Troškovi doprinosa na zarade na teret poslodavca	98.679	78.572
Bruto naknade Odbora direktora	33.581	39.660
Bruto naknade ugovora o djelu	15.940	15.867
Isplaćene otpremnine zaposlenima		61.741
Ostali lični rashodi	15.778	7.022
	<u>1.055.874</u>	<u>922.949</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

7. TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJA

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2015	2014
Troškovi amortizacije:		
- nematerijalne imovine (napomena 14)	36.576	35.935
- nekretnina, postrojenja i opreme (napomena 14)	70.005	66.596
	<u>106.581</u>	<u>102.531</u>
Troškovi rezervisanja za beneficije zaposlenih (napomena 23)	5.869	43.510
Troškovi rezervisanja za sudske sporove (napomena 23)	-	587.670
	<u>112.450</u>	<u>733.711</u>

8. OSTALI POSLOVNI RASHODI

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2015	2014
Troškovi emisije akcija	3.419	3.206
Troškovi sponzorstava i pomoći koje odobrava Odbor direktora	251.134	169.700
Troškovi održavanja	22.297	63.605
Troškovi telefona i ostalih PTT usluga	25.441	21.318
Troškovi reprezentacije	37.094	32.768
Troškovi platnog prometa	45.773	36.323
Troškovi stručnih usluga	85.854	52.292
Troškovi osiguranja	9.429	6.653
Troškovi oglasa, stručne literature i usavršavanja	54.927	40.801
Troškovi reklame i propagande	91.294	49.121
Troškovi taksi, sudskih naknada i članarina	8.475	19.709
Troškovi poreza po odbitku	77.137	46.192
Troškovi zakupa poslovnog prostora	12.999	13.500
Troškovi službenih putovanja	6.435	5.117
Drugi poslovni rashodi	66.527	39.837
	<u>798.235</u>	<u>600.142</u>

9. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2015	2014
Prihodi po osnovu isplaćenih dividendi	-	50.000
Ostali finansijski prihodi	-	165
		<u>50.165</u>
Rashodi kamate i naknada po osnovu kredita Evropske Investicione banke („EIB“)	(825.356)	(506.229)
	<u>(825.356)</u>	<u>(456.064)</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

10. OSTALI PRIHODI

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2015	2014
Prihodi od ukidanja rezervisanja za sudske sporove (napomena 23)	-	4.368
Prihodi od ukidanja rezervisanja za otpremnine	4.442	
Prihodi od svođenja obveznica stare devizne štednje (napomena 17(a))	5.170	10.339
Prihodi od naplate iz stečajne mase	-	462.669
Prihodi od procjene investicionih nekretnina (napomena 15)	-	323.867
Prihodi od naplate otpisanih potraživanja po osnovu :		-
- za glavnice kredita (napomena 17(b))	-	14.886
	-	14.886
Drugi prihodi	2.111	4.029
	11.723	820.158

U 2014. godini izvršena je uknjižba imovine „Duvankomerca“ d.o.o. u stečaju, a po osnovu naplate otpisanog potraživanja od Duvanskog Kombinata Podgorica, koje je naslijeđeno od Fonda za razvoj Crne Gore, po procijenjenoj vrijednosti EUR 429.557 (napomena 18).

11. OSTALI RASHODI

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2015	2014
Troškovi rezervacije na glavnice kredita u skladu sa odlukom Centralne banke o upravljanju kreditnim rizikom (napomena 17(b))	1.642.517	1.040.484
Troškovi rezervacije na kamatu u skladu sa odlukom Centralne banke o upravljanju kreditnim rizikom (napomena 19)	32.009	39.274
Troškovi rezervacija po datim garancijama:	(520.621)	234.141
Dugoročne garancije	(63.000)	36.050
Kratkoročne garancije		-
Garancije koje su pale na teret IRFCG AD (napomena 19)	(457.621)	198.090
Gubici od prodaje i rashodovanja investicionih nekretnina i opreme	107	3.375
Rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti stambenih kredita sa prosječnom stopom plasiranja	92.098	129.396
Gubici po osnovu ustupanja investicione nekretnine bez naknade (napomena 15)	193.427	
Eksproprijacija zemljišta	213.900	
Drugi rashodi	21.071	9.906
	1.674.507	1.456.575

Odbor direktora IRFCG A.D. je donio odluku, br 0201-122, od 19.03.2015. godine, o prenosu EUR 213.900 Ministarstvu finansija Vlade Crne Gore, na ime eksproprijacije nepokretnosti, a na osnovu Odluke Vlade Crne Gore o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju nepokretnosti na području opštine Žabljak, u cilju stvaranja neophodnih uslova za potpunu valorizaciju turističkog kompleksa lokaliteta „Savin kuk“.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

12. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra 2015	2014
Tekući porez	87.821	113.196
Odloženi porez	765	1.047
	88.586	114.243

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit i proizvoda rezultata poslovanja prije oporezivanja i propisane poreske stope

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2015	31. decembar 2014
Dobitak u bilansu uspjeha prije oporezivanja	903.382	1.292.364
Poreska stopa 9%	81.304	116.313
Rashodovanja i obezvrjeđenja vrijednosti koja se ne priznaju u poreske svrhe	7.075	2.443
Oprema do EUR 300 koja se ne priznaje u poreske svrhe	207	-
Prihodi po osnovu dividendi i udjela u dobiti rezidentnih pravnih lica		(4.500)
Ostalo		(13)
	88.586	114.243
Efektivna poreska stopa	9,80%	8,84%

c) Odložene poreske obaveze

	(Iznosi u EUR)		
	Stanje na dan 1. januara	Uticaj na Iskaz o ukupnom rezultatu	Stanje na dan 31. decembra
2014 godina			
Odožene poreske obaveze koje se odnose na:			
Privremene razlike na nematerijalnim ulaganjima, nekretninama i opremi	18.905	1.047	19.952
	18.905	1.047	19.952
2015 godina			
Odožene poreske obaveze koje se odnose na:			
Privremene razlike na nematerijalnim ulaganjima, nekretninama i opremi	19.952	765	20.716
	19.952	765	20.716

Odložene poreske obaveze se odnose na privremene razlike između osnovice po kojoj se nematerijalna ulaganja, nekretnine i oprema priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim iskazima IRFCG AD.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

13. ZARADA PO AKCIJI

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Neto dobit iz redovnog poslovanja	814.796	1.178.121
Ponderisan broj izdatih običnih akcija	102.790.660	101.878.095
Osnovna zarada po akciji - iz redovnog poslovanja	<u>0,0079267</u>	<u>0,0115640</u>
Neto iznos osnovne zarade po akciji	<u>0,0079267</u>	<u>0,0115640</u>

IRFCG AD ne posjeduje potencijalno razrijeđene akcije.

14. NEMATERIJALNA ULAGANJA, NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	Građevinski objekti	Oprema	Ukupno	(Iznosi u EUR) Nematerijalna ulaganja
Nabavna vrijednost				
Stanje, 1. januara 2014.	1.079.609	287.932	1.367.541	178.335
Povećanja	-	68.904	68.904	3.090
Otuđenja i rashodovanja	-	(39.706)	(39.706)	-
Stanje, 31. decembra 2014.	<u>1.079.609</u>	<u>317.130</u>	<u>1.396.739</u>	<u>181.425</u>
Stanje, 1. januara 2015.	1.079.609	317.132	1.396.739	181.425
Povećanja	-	40.496	40.496	4.366
Otuđenja i rashodovanja	-	(1.308)	(1.308)	-
Stanje, 31. decembra 2015.	<u>1.079.609</u>	<u>356.320</u>	<u>1.435.929</u>	<u>185.791</u>
Ispravka vrijednosti				
Stanje, 1. januara 2014.	28.763	113.555	142.318	71.691
Amortizacija (napomena 7)	14.034	52.562	66.596	35.935
Otuđenja i rashodovanja	-	(23.016)	(23.016)	-
Stanje, 31. decembra 2014.	<u>42.797</u>	<u>143.101</u>	<u>185.898</u>	<u>107.626</u>
Stanje, 1. januara 2015.	42.797	143.104	185.898	107.626
Amortizacija (napomena 7)	14.035	55.970	70.005	36.576
Otuđenja i rashodovanja	-	(1.201)	(1.201)	-
Stanje, 31. decembra 2015.	<u>56.832</u>	<u>197.873</u>	<u>254.705</u>	<u>144.202</u>
Sadašnja vrijednost				
31. decembra 2015. godine	<u>1.022.777</u>	<u>158.447</u>	<u>1.181.225</u>	<u>41.589</u>
31. decembra 2014. godine	<u>1.036.812</u>	<u>174.029</u>	<u>1.210.841</u>	<u>73.799</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

15. INVESTICIONE NEKRETNINE

Kretanje na investicionim nekretninama u vlasništvu IRFCG AD, sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine, u iznosu od EUR 3.136.375 (31. decembra 2014. godine: EUR 3.209.802) prikazano je u pregledu koji slijedi:

	(Iznosi u EUR)	
	<u>31. decembar 2015</u>	<u>31. decembar 2014</u>
Početno stanje godine	3.209.802	4.709.802
Kupovine u toku godine	120.000	-
Prenos na ulaganja u kapital zavisnih pravnih lica (napomena 16(c))		(1.823.867)
Ustupanje bez naknade	(193.427)	
Pozitivan efekat procjene (napomena 10)		323.867
	<u>3.136.375</u>	<u>3.209.802</u>

Na nepokretnostima u Herceg Novom, u Ulici Njegoševoj i Hotelu Metalurg, kupljenim od Rudnika boksita AD, Nikšić čija je ukupna vrijednost na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine EUR 513.005 upisana je hipoteka odnosno zabilješka o restituciji. I pored navedenih opterećenja na nepokretnostima, IRFCG AD ima pravo otuđenja ovih nepokretnosti.

Investicione nekretnine sa stanjem na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine prikazane su u pregledu koji slijedi:

	(Iznosi u EUR)	
	<u>31. decembar 2015</u>	<u>31. decembar 2014</u>
1. Bijelo Polje – Voja Lješnjaka		193.427
2. Bijelo Polje – Nedakučko polje	290.030	290.030
3. Bijelo Polje – Nedakusi	41.439	41.439
4. Podgorica – Novaka Miloševa	686.153	686.153
5. Podgorica – Bulevar Revolucije	1.033.649	1.033.649
6. Nikšić – Mokra njiva	452.099	452.099
7. Herceg Novi – Topla Hotel Metalurg	254.217	254.217
8. Herceg Novi – Ulica Njegoševa 269	258.788	258.788
9. Kupljena nepokretnost od Saveza civilnih invalida rata	120.000	-
	<u>3.136.375</u>	<u>3.209.802</u>

Odbora direktora IRF-a, je donio odluku, br. 0201-457, od 23.10.2014. godine, kojom se investiciona nekretnina u Bijelom Polju ustupa Opštini Bijelo Polje, bez naknade. Postupak prenosa vlasništva je sproveden u 2015. godini.

Na osnovu Odluke Odbora direktora, broj 0201-58, od 23.07.2015. godine, IRF je stekao, kupovinom, nepokretnost koja je bila u vlasništvu Saveza civilnih invalida rata Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

16. UČEŠĆA U KAPITALU

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Ulaganja u hartije od vrijednosti – akcije raspoložive za prodaju (napomena 16(a))	8.894.127	8.567.686
Ulaganja u kapital pridruženih pravnih lica (napomena 16(b))	7.932.957	7.932.957
Ulaganja u kapital zavisnih privrednih društava (napomena 16(c))	2.667.015	2.193.363
	<u>19.494.099</u>	<u>18.694.006</u>

16(a) Dugoročni finansijski plasmani raspoloživi za prodaju

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Dugoročni finansijski plasmani – privredna društva koja su registrovana kod CDA Minus: Obezvrjeđenje vrijednosti	81.808.526 (72.914.399) <u>8.894.127</u>	81.808.526 (73.240.840) <u>8.567.686</u>
Dugoročni finansijski plasmani - privredna društva koja nisu registrovana kod CDA Minus: Obezvrjeđenje vrijednosti	295.671 (295.671) <u>-</u>	295.671 (295.671) <u>-</u>
	<u>8.894.127</u>	<u>8.567.686</u>

Privredna društva koja su registrovana kod CDA

Fer vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana namijenjenih prodaji, procenat učešća IRFCG AD, u ukupnom kapitalu akcionarskih društava koja su registrovana kod CDA i ukupan broj akcija u vlasništvu IRFCG AD prikazan je u pregledu koji slijedi:

	Broj akcija u vlasništvu Fonda	Učešće IRFCG AD %	31. decembra 2015 godine	31. decembra 2014 godine
13. jul Plantaže AD, Podgorica	39.844.589	22.23	4.888.856	4.708.243
Institut Simo Milošević AD, Igalo	90.411	23.65	1.866.283	2.096.115
HTP Ulcinjska rivijera AD, Ulcinj	116.567	7.65	841.604	431.060
Montepranzo - Bokaprodukt AD, Tivat	57.710	51.40	780.350	848.337
Barska plovidba AD, Bar	371.465	16.16	11.910	18.821
Velika plaža AD, Ulcinj	5.769	9.82	35.047	35.178
Marina AD, Bar	258.283	16.99	444.051	429.657
Društvo za izvođenje građevinskih radova	824	9.72	25.562	-
Ostala privredna društva			464	275
			<u>8.894.127</u>	<u>8.567.686</u>

Promjene obezvrjeđenja vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana – privrednih društava koja su registrovana kod CDA za 2015. i 2014. godinu prikazane su u sljedećoj tabeli:

	31. decembra 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembra 2014
Stanje na početku godine	73.240.840	72.414.914
Svođenje na tržišnu fer vrijednost	(326.441)	825.926
Stanje na kraju godine	<u>72.914.399</u>	<u>73.240.840</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

16. UČEŠĆA U KAPITALU (nastavak)

Privredna društva koja nisu registrovana kod CDA

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
„Biteks“ D.D., Biševo	264.598	264.598
„Šumsko gazdinstvo“ D.D., Cetinje	-	-
„Promet“ D.D., Pljevlja	-	-
„Urboprojekt“ D.D., Pljevlja	-	-
„Matica CTK“ D.D., Podgorica	-	-
Ostala društva	31.073	31.073
	<u>295.671</u>	<u>295.671</u>
Minus: Obezvrjeđenje vrijednosti	<u>(295.671)</u>	<u>(295.671)</u>
	<u>-</u>	<u>-</u>

16(b). Ulaganja u kapital pridruženih pravnih lica

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Javno preduzeće „Regionalni vodovod crnogorsko primorje“ Budva	7.932.957	7.932.957
Ostala društva	31.078	31.078
	<u>7.964.035</u>	<u>7.964.035</u>
Minus: Obezvrjeđenje vrijednosti	<u>(31.078)</u>	<u>(31.078)</u>
	<u>7.932.957</u>	<u>7.932.957</u>

U skladu sa zaključcima Vlade Crne Gore od 14. februara 2008. godine i Protokola o finansiranju i upravljanju projektom održivog razvoja turizma u Crnoj Gori Upravni odbor Fonda za razvoj Crne Gore (čiji je IRFCG AD pravni sljedbenik) je 17. marta 2008. godine donio Odluku o ulaganju u kapital Javnog preduzeća „Regionalni vodovod crnogorsko primorje“, Budva u iznosu EUR 5.400.000.

Upravni odbor JP „Regionalni vodovod crnogorsko primorje“ Budva je 3. novembra 2010. godine donio odluku o raspodjeli dobiti iz 2008. i 2009. godine u skladu sa kojom je novčani ulog IRFCG AD srazmjerno povećan za EUR 532.957.

U skladu sa zaključcima Vlade Crne Gore od 2. decembra 2010. godine Odbor direktora IRFCG AD je 14. decembra 2010. godine donio Odluku o povećanju udjela u JP „Regionalni vodovod crnogorsko primorje“ Budva u iznosu EUR 2.000.000.

Nakon sprovedenog postupka transformacije navedenog javnog preduzeća u Društvo sa ograničenom odgovornošću IRFCG AD će pripasti srazmjeran dio vlasništva u novoformiranom društvu. Do datuma sastavljanja ovih finansijskih izvještaja navedena transformacija nije sprovedena.

16(c) Ulaganja u kapital zavisnih pravnih lica

IRFCG AD je na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore od 24. oktobra 2013. godine i Odluke Skupštine akcionara od 29. oktobra 2013. godine, osnovao društvo sa ograničenom odgovornošću 100% u vlasništvu IRFCG AD „Turistički Centar Durmitor“ - Žabljak uplatom osnivačkog kapitala u iznosu EUR 200.000 IRFCG AD je u toku 2014. godine a u skladu odlukom Odbora direktora od 13. decembra 2013. godine izvršio prenos imovine kao nenovčani ulog u iznosu od EUR 1.823.867 (napomena 15). U skladu sa odlukom odbora direktora od 31. jula 2014. godine izvršeno je povećanje kapitala AD „Turistički Centar Durmitor“ u iznosu od EUR 54.496. Na osnovu Zaključaka Vlade Crne Gore na sjednici od 4. decembra 2014. godine Odbor direktora IRFCG AD je 19. decembra 2014. godine donio odluku o dodatnom povećanju kapitala za iznos od EUR 115.000, sredstva za ovo povećanje obezbjedila je Vlada Crne Gore i ova sredstva su prenešena IRFCG AD.

U skladu sa odlukama Odbora direktora IRFCG A.D., od 02.04.2015. i 02.07.2015 godine izvršeno je povećanje kapitala AD „Turistički Centar Durmitor“ u iznosu od EUR 59.000, odnosno EUR 414.653 (ukupno EUR 473.653).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

17. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Dugoročne državne obveznice (napomena 17(a))	342.859	922.392
Dugoročni krediti (napomena 17(b))	96.505.653	69.450.164
Dugoročni krediti odobreni zaposlenima (napomena 17(c))	728.558	528.248
Dugoročno oročeni depoziti kod banaka	-	993.500
	<u>97.577.070</u>	<u>71.894.304</u>

17(a) Dugoročne državne obveznice

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Obveznice stare devizne štednje	93.907	144.359
Minus: Obezvrjeđenje vrijednosti	<u>(5.002)</u>	<u>(11.680)</u>
	88.905	132.679
Obveznice za potrebe ulaganja u saniranje mreže drumskih puteva	-	210.039
Obveznice za finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata	979.125	2.001.415
Obveznice Fonda rada	<u>62.430</u>	<u>90.537</u>
	1.130.460	2.434.670
Minus: Tekuće dospjeće dugoročnih obveznica (napomena 20)	<u>(787.601)</u>	<u>(1.512.278)</u>
	<u>342.859</u>	<u>922.392</u>

Obveznice stare devizne štednje

Obveznice stare devizne štednje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore, na osnovu Odluke o emisiji od 17. juna 2004. godine. Obveznice dospjevaju po serijama u periodu od 2004. – 2017. godine. Odluka je predvidjela mogućnost korišćenja ovih obveznica, i prije roka dospjeća, za kupovinu akcija u vlasništvu državnih fondova. Na ovaj način je Fond za razvoj Crne Gore (čiji je IRFCG AD pravni sljedbenik) prodajom akcija u vlasništvu državnih fondova postao vlasnik obveznica stare devizne štednje, ukupne nominalne vrijednosti EUR 373.140.

Obveznice stare devizne štednje sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine prikazane su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Obveznice 2014 (OB 14)	-	-
Obveznice 2015 (OB 15)	-	48.943
Obveznice 2016 (OB 16)	45.775	42.342
Obveznice 2017 (OB 17)	48.132	41.394
	93.907	132.679
Minus: Tekuće dospjeće (napomena 20)	<u>(45.775)</u>	<u>(48.943)</u>
	<u>48.132</u>	<u>83.736</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

17. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (nastavak)

17(a) Dugoročne državne obveznice (nastavak)

Obveznice stare devizne štednje (nastavak)

Promjene obezvrjeđenja vrijednosti dugoročnih državnih obveznica stare devizne štednje za 2015. i 2014. godinu prikazane su u sljedećoj tabeli:

	31. decembra 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembra 2014
Stanje na početku godine	11.680	23.767
Svođenje na tržišnu fer vrijednost (napomena 10)	(5.170)	(10.339)
Naplaćeno u toku godine	<u>(1.508)</u>	<u>(1.748)</u>
Stanje na kraju godine	<u>5.002</u>	<u>11.680</u>

Obveznice za potrebe ulaganja u saniranje mreže drumskih puteva

Fond za razvoj Crne Gore (čiji je IRFCG AD pravni sljedbenik) je u periodu od 20. juna 2006. godine do zaključno sa 31. januarom 2010. godine izvršio kupovinu 1.492.827 obveznica za potrebe ulaganja u saniranje mreže drumskih puteva u skladu sa Odlukom Vlade Crne Gore o emisiji obveznica („Sl. list RCG“ 30/06). Obveznice su imale prinos po fiksnoj kamatnoj stopi od 3% godišnje, dospijevale su godišnje, svakog 15. juna, počev od 2009. do 2015. godine. Nominalna vrijednost jedne obveznice je iznosila EUR 1. Obveznice za potrebe ulaganja u saniranje mreže drumskih puteva sa stanjem na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine prikazane su u pregledu koji slijedi:

	31. decembra 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembra 2014
Obveznice 2014 (DP 14)	-	210.096
Obveznice 2015 (DP 15)	-	<u>202.952</u>
	-	413.048
Minus: Tekuće dospjeće (napomena 20)	-	<u>(210.096)</u>
	-	<u>202.952</u>

Obveznice za finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata

Fond za razvoj Crne Gore (čiji je IRFCG AD pravni sljedbenik) je od 2006. godine do zaključno sa 31. januarom 2010. godine izvršio kupovinu 13.767.741 obveznica za finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata Opština u Crnoj Gori. Obveznice imaju prinos po fiksnoj kamatnoj stopi od 3% do 5% godišnje, dospijevaju godišnje, počev od 2009. do 2018. godine. Nominalna vrijednost obveznice iznosi EUR 1.

IRFCG AD je u toku 2012. godine zaključio ugovore o kreditu sa 6 opština i to: Bijelo Polje, Plav, Danilovgrad, Kolašin, Pljevlja, Nikšić, Budva i Šavnik, čime je izvršena konverzija potraživanja po osnovu dospjelih obveznica koje su ove opštine emitovale za potrebe ulaganja u infrastrukturne projekte.

Ugovori o kreditu sa pet opština su zaključeni sa rokom otplate osam godina, grejs periodom od jedne godine i godišnjom kamatnom stopom od 4%. Sredstva obezbjeđenja predstavljaju Ugovori o cesiji sa Ministarstvom finansija Crne Gore iz čijeg Egalizacionog fonda se IRFCG AD naplaćuje za dospjela potraživanja po navedenom osnovu. Mjenice sa mjeničnim ovlaštenjima opština predstavljaju dodatno sredstvo obezbjeđenja IRFCG AD. Jedino je kredit opštini Budva odobren sa rokom otplate 4 godine, grejs periodom 2 godine i godišnjom kamatnom stopom 6%. Sredstvo obezbjeđenja takođe predstavljaju mjenice opštine Budva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

17. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (nastavak)

17(a) Dugoročne državne obveznice (nastavak)

Obveznice za finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata (nastavak)

Obveznice za potrebe za finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata sa stanjem na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine prikazane su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Opština Andrijevića	-	61.324
Opština Berane	61.768	151.026
Opština Bar	84.029	231.179
Opština Cetinje	95.863	207.855
Opština Podgorica	593.039	884.260
Opština Plužine	88.505	174.007
Opština Rožaje	-	181.815
Opština Žabljak	55.922	109.949
	<u>979.126</u>	<u>2.001.415</u>
Minus: Tekuće dospijeće (napomena 20)	<u>(710.564)</u>	<u>(1.221.168)</u>
	<u>268.561</u>	<u>780.247</u>

Obveznice Fonda rada

U toku 2012. godine IRFCG AD je, na osnovu Odluke Odbora direktora, kupio 71 obveznicu Fonda rada, koje je emitovala Vlada Crne Gore, za isplatu neisplaćenih potraživanja zaposlenih za čijim je radom prestala potreba, ukupne vrijednosti EUR 136.746. Nominalna vrijednost jedne obveznice iznosi EUR 1.926. Obveznice imaju prinos po fiksnoj kamatnoj stopi 7% godišnje i dospijevaju, po serijama u periodu od 2013. do 2017. godine.

Obveznice Fonda rada sa stanjem na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine prikazane su u pregledu koji slijedi:

	31. decembra 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembra 2014
Obveznice 2014 (OBFR2)	-	-
Obveznice 2015 (OBFR3)	-	32.128
Obveznice 2016 (OBFR4)	32.177	30.127
Obveznice 2017 (OBFR5)	30.253	28.282
	<u>62.429</u>	<u>90.537</u>
Minus: Tekuće dospijeće (napomena 20)	<u>(32.177)</u>	<u>(32.128)</u>
	<u>30.253</u>	<u>58.409</u>

17(b) Dugoročni krediti

Dugoročni krediti sa stanjem na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine prikazani su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Poslovne banke	77.932.937	48.080.405
Direktno plasirani krediti privrednim društvima, institucijama i fizičkim licima preduzetnicima	38.434.340	36.729.712
	<u>116.367.278</u>	<u>84.810.117</u>
Minus: Tekuće dospijeće (napomena 20)	<u>(19.861.624)</u>	<u>(15.359.953)</u>
	<u>96.505.653</u>	<u>69.450.164</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

17. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (nastavak)

17(b) Dugoročni krediti (nastavak)

Dugoročni krediti koje IRFCG AD odobrava preko poslovnih banaka sa stanjem na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine prikazani su u pregledu koji slijedi:

	31. decembra 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembra 2014
Prva banka Crne Gore AD, Podgorica	7.479.815	1.587.326
NLB Montenegro banka AD, Podgorica	8.056.779	11.584.069
Atlas banka AD, Podgorica	21.076.755	14.414.324
Hypo Alpe Adria banka AD, Podgorica	4.776.635	4.804.231
Hipotekarna banka AD, Podgorica	21.488.602	7.964.406
Komercijalna banka AD, Budva	158.087	410.507
Jugobanka AD, Kotor	447.346	447.346
Erste Bank AD, Podgorica	3.307.797	3.701.152
Universal Capital banka AD, Podgorica	3.128.414	2.250.040
Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica	66.234	89.740
Invest banka Montenegro AD, Podgorica	2.280.613	1.274.610
Lovćen banka	5.028.994	-
Zapad banka	1.084.211	-
	<u>78.380.283</u>	<u>48.527.751</u>
Minus: Obezvrjeđenje vrijednosti	(447.346)	(447.346)
	<u><u>77.932.937</u></u>	<u><u>48.080.405</u></u>

Kreditne linije posredstvom i uz garancije poslovnih banaka se realizuju po šemama saradnje sa poslovnim bankama. Rok otplate ovih kredita se kreće do 10 godina (ne računajući odobreni „grace“ period), uz godišnju kamatnu stopu do 6%, od čega 3% pripada banci preko koje se plasiraju sredstva. Sredstva obezbjeđenja po ovim kreditima su mjenice i mjenična ovlaštenja banaka. Kreditni rizik po osnovu navedenih plasmana u cjelosti nose poslovne banke.

Direktno plasirani krediti privrednim društvima, institucijama i fizičkim licima - preduzetnicima sa stanjem na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine prikazani su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Privredna društva	33.654.428	29.079.976
Opštine (napomena 29)	5.901.106	6.907.755
Fizička lica – preduzetnici i poljoprivredni proizvođači	3.218.503	3.439.161
Devizne pozajmice i krediti koje je direktno odobravao Fond za razvoj	466.250	466.250
	<u>43.240.287</u>	<u>39.893.142</u>
Minus: Obezvrjeđenje vrijednosti	(4.805.947)	(3.163.430)
	<u><u>38.434.340</u></u>	<u><u>36.729.712</u></u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

17. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (nastavak)

17(b) Dugoročni krediti (nastavak)

Investicione direktne kredite IRFCG AD plasira na maksimalni rok otplate do 12 godina (uključujući odobreni „grace“ period) uz godišnju kamatnu stopu do 6%. IRFCG AD kreditne linije klasifikuje prema vrsti dominantne djelatnosti korisnika kredita što je prikazano u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Proizvodne djelatnosti	11.138.278	9.122.448
Poljoprivreda	3.744.249	3.499.068
Proizvodnja hrane	4.794.075	4.563.160
Turizam i ugostiteljstvo	7.092.229	7.247.389
Uslužne djelatnosti	11.756.275	8.087.072
Opštine - infrastruktura	4.248.931	6.907.755
Ostale djelatnosti	466.250	466.250
	<u>43.240.287</u>	<u>39.893.142</u>

IRDCG AD ima posebne kreditne linije za poljoprivredne proizvođače, koje se realizuju u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, zatim liniju za žene i mlade u biznisu, gdje je rok otplate do 12 godina (uključuje grejs period 4 godine) i godišnja kamatna stopa od 2.5% do 3.5%. Pored navedenog, IRFCG AD je formirao i posebnu kreditnu liniju za finansiranje infrastrukturnih, ekoloških projekata i projekata obnovljivih izvora energije, gdje je maksimalni rok otplate 15 godina (uključuje grejs period 5 godina) i godišnja kamatna stopa 5,5%. Posebnu kreditnu liniju predstavlja finansiranje trajnih obrtnih sredstava gdje je godišnja kamatna stopa do 6% i maksimalni rok otplate 4 godina. U ponudi IRFCG A.D. ima i kreditnu liniju za start up preduzeća, liniju za podršku izgradnji hotelskih kapaciteta, ugostiteljstvu, za refinansiranje postojećih kreditnih zaduženja itd.

Kamatna stopa se za kredite koji ispunjavaju uslove za finansiranje iz sredstava Evropske Investicione Banke umanjuje za 0.5%. Naplata ovih kredita je obezbijeđena hipotekama na nepokretnostima korisnika kredita, mjenicama, ovlaštenjima za naplatu i drugim sredstvima obezbijeđenja u skladu sa politikom kolateralu IRFCG AD.

Dospjeće potraživanja po osnovu dugoročnih kredita prikazano je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
- dospjelo	593.871	1.165.565
- do jedne godine	19.438.010	14.920.142
- od jedne do dvije godine	19.228.478	15.794.490
- od dvije do tri godine	17.977.658	14.155.130
- od tri do četiri godine	15.781.156	12.023.382
- preko četiri godine	43.348.105	26.751.408
	<u>116.367.278</u>	<u>84.810.117</u>

Promjene obezvrjeđenja vrijednosti potraživanja po osnovu datih dugoročnih kredita prikazane su u sljedećoj tabeli:

	2015	(Iznosi u EUR) 2014
Stanje na početku godine	3.610.776	2.585.178
Obezvrjeđenje u toku godine (napomena 11)	1.642.517	1.040.484
Naplata u toku godine (napomena 10)		(14.886)
Otpis u toku godine		-
Stanje na kraju godine	<u>5.253.293</u>	<u>3.610.776</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

17. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (nastavak)

17(c) Dugoročni krediti odobreni zaposlenima

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Dugoročni krediti dati zaposlenima	1.265.779	999.582
Minus: Obezvrjeđenje vrijednosti	<u>(500.894)</u>	<u>(439.080)</u>
	764.885	560.502
Minus: Tekuće dospijee (napomena 20)	<u>(36.327)</u>	<u>(32.254)</u>
	<u>728.558</u>	<u>528.248</u>

Dospjee dugoročnih kredita datih zaposlenima prikazano je u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
- dospjelo	1.496	1.268
- do jedne godine	34.831	30.986
- od jedne do dvije godine	44.129	35.088
- od dvije do tri godine	51.651	41.195
- od tri do četiri godine	52.239	41.679
- preko četiri godine	<u>580.539</u>	<u>410.286</u>
	<u>764.885</u>	<u>560.502</u>

Upravni Odbor Fonda za razvoj Crne Gore (čiji je IRFCG AD pravni sljedbenik) je na sjednici od 8. decembra 2006. godine usvojio Pravilnik o rješavanju stambenih potreba zaposlenih (broj 0202-8/108). Shodno pomenutom Pravilniku definisani su sljedeći uslovi za odobravanje stambenih kredita zaposlenima: krediti se dodjeljuju sa rokom otplate od 20 do 30 godina, kamatna stopa je 1% i zaposleni ima pravo korišćenja grejs perioda do 24 mjeseca. Pomenutim Pravilnikom nije definisano pravo na umanjenje kredita. Odbor direktora IRFCG AD je 4. decembra 2014. godine usvojio novi Pravilnik o rješavanju stambenih potreba zaposlenih. Obezvrjeđenje kredita predstavlja upis hipoteke na nepokretnostima u srazmjeri ne manjoj od 1:1 u odnosu na plasirana sredstva. U slučaju prestanka radnog odnosa kod IRFCG AD, zaposleni je u obavezi da obezbijedi da novi poslodavac sa kojim zasniva radni odnos garantuje za uredno izmirenje obaveza koje su definisane ugovorom o kreditu.

18. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO

Stečena aktiva IRFCG AD sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu EUR 699.764 predstavlja imovinu stečenu u postupku naplate spornih potraživanja.

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Stanje. 1. januara	699.764	304.624
Povećanja (napomena 10)	-	429.557
Otuđenja i rashodovanja	<u>-</u>	<u>(34.417)</u>
Stanje. 31. decembra	<u>699.764</u>	<u>699.764</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

19. POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Potraživanja po osnovu prodatih hartija od vrijednosti preuzeta od Fonda za razvoj	47.879	47.879
Minus: Obezbvrijeđenje vrijednosti	<u>(47.879)</u>	<u>(47.879)</u>
	-	-
Potraživanja po osnovu faktoring aranžmana	<u>16.800.667</u>	<u>10.313.179</u>
Potraživanja po garancijama koje su pale na teret IRFCG AD	1.558.429	1.997.522
Potraživanja po osnovu kamata za garancije koje su pale na teret IRFCG AD	<u>194.622</u>	<u>213.149</u>
	1.753.051	2.210.671
Minus: Obezbvrijeđenje vrijednosti	<u>(1.753.051)</u>	<u>(2.210.671)</u>
	-	-
Potraživanja za kamate po osnovu:		
- obveznica za finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata i obveznica fonda rada	31.130	76.853
- dugoročnih i kratkoročnih kredita	184.173	159.329
- faktoringa	147.471	115.403
- kratkoročnih oročenih depozita	14.093	27.705
- zateznih kamata	90.791	13.925
- dugoročnih deviznih kredita koje je direktno odobravao Fond za razvoj	106.346	106.346
- naknade za kredite, faktoring i garancije	<u>30.392</u>	<u>1.820</u>
	604.396	501.381
Minus: Obezbvrijeđenje vrijednosti	<u>(236.943)</u>	<u>(204.933)</u>
	367.453	296.448
Ostala potraživanja	<u>21.871</u>	<u>26.893</u>
	<u>17.189.991</u>	<u>10.636.520</u>

Factoring aranžmani su u 2015. godini odobravani pod sljedećim uslovima: kamatna stopa se kretala u intervalu od 4,5% do 6%, avansna isplata klijentu je iznosila 90% iznosa otkupljenih potraživanja, u slučaju klasičnog faktoringa. Za izvoznike je odobravana stimulatívna mjera smanjenja kamatne stope za 1%.

IRFCG AD je u aprilu 2011. godine otpočeo sa obavljanjem poslova klasičnog faktoringa i po tom osnovu ostvaruje prihode :

- od naknade, koja se utvrđuje kao procenat od nominalne vrijednosti otkupljenog potraživanja;
- od kamate koji se obračunavaju od dana otkupa potraživanja do dana naplate potraživanja od dužnika;
- od zatezne kamate, koja se obračunava za dane prekoračenja datuma valute, odnosno datuma dospijeca fakture za naplatu.

IRFCG AD je u 2013. godini, u skladu sa zaključkom Vlade Crne Gore, izdao u korist Erste banke AD, Podgorica garanciju za urednu otplatu kredita za privredno društvo Montavar Metalac d.o.o., Nikšić u iznosu EUR 1.500.000. Pored navedene IRFCG AD je na osnovu zaključka Vlade Crne Gore u toku 2013. godine izdao u korist First Financial banke AD, Podgorica garanciju za urednu otplatu kredita za privredno društvo Vektra Nord DOO Kolašin. Date garancija su pale na teret IRFCG AD i navedenim bankama je isplaćen iznos garancije. U toku 2015. godine naplaćena je glavnica potraživanja po garanciji, odobrenoju preduzeću Vektra Nord DOO Kolašin, a koja je u prethodnom periodu pala na teret IRFCG A.D.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

19. POTRAŽIVANJA (nastavak)

Promjene obezvrjeđenja vrijednosti potraživanja prikazane su u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Stanje na početku godine	2.463.483	1.726.119
Uknjižavanje potraživanja po palim garancijama	-	500.000
Obezvrjeđenje u toku godine (napomena 11)	32.009	237.364
Naplata u toku godine	(457.621)	-
Stanje. 31. decembra .	<u>2.037.871</u>	<u>2.463.483</u>

20. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Kratkoročno pozajmljena sredstva	-	-
Kratkoročni direktno odobreni krediti	1.934.520	1.833.708
Kratkoročni odobreni krediti preko banke	39.702	560.117
	<u>1.974.222</u>	<u>2.393.825</u>
Minus: Obezvrjeđenje vrijednosti	-	-
	<u>1.974.222</u>	<u>2.393.825</u>
Tekuća dospijeca po osnovu:		
Dugoročnih državnih obveznica (napomena 17(a))	<u>787.601</u>	<u>1.512.278</u>
- stare devizne štednje	44.860	48.943
- za potrebe ulaganja u saniranje mreže drumskih puteva	-	210.039
- za finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata	710.564	1.221.168
- Fonda rada	32.177	32.128
Dugoročnih investicionih kredita (napomena 17(b))	19.861.624	15.359.953
Kredita odobrenih zaposlenima (napomena 17(c))	36.327	32.254
Oročenih namjenskih depozita	993.500	-
	<u>20.891.451</u>	<u>15.392.207</u>
	<u>23,653,275</u>	<u>19,298,310</u>

Dugoročno oročeni namjenski depoziti kod banaka dospijevaju u 2016. godini.

	Godišnja kamatna stopa	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Atlas banka AD, Podgorica	3%	581.000	581.000
NLB Montenegro banka AD, Podgorica	4%	412.500	412.500
		<u>993.500</u>	<u>993.500</u>

Dugoročno oročeni depoziti predstavljaju namjenski oročene depozite na period od 6 godina koje su banke bile u obavezi da plasiraju malim i srednjim privrednim društvima, odnosno preduzetnicima. Maksimalan odobreni iznos ka krajnjem korisniku iznosi EUR 150.000, godišnja kamatna stopa do 8%, dok je rok otplate definisan u saradnji sa klijentom. Kreditni rizik po osnovu navedenih plasmana u cjelosti snose poslovne banke, a u obavezi su da IRFCG AD omogućuje nesmetano korišćenje sredstava nakon isteka perioda oročenja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

21. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Žiro računi kod poslovnih banaka	1.389.762	3.842.217
Blagajna	712	335
Ostali novčani ekvivalenti	3.303	710
Gotovinski ekvivalenti - Kratkoročni finansijski plasmani	4.100.000	8.000.000
	<u>5.493.777</u>	<u>11.843.262</u>

Gotovinski ekvivalenti - kratkoročni finansijski plasmani sa stanjem na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine plasirani su sljedećim poslovnim bankama:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Prva banka Crne Gore AD, Podgorica	1.500.000	1.500.000
Atlas banka AD, Podgorica	2.100.000	2.600.000
NLB Montenegro banka AD, Podgorica		-
Hypo Alpe-Adria banka AD, Podgorica		2.800.000
Invest banka Montenegro AD, Podgorica	500.000	500.000
Hipotekarna banka AD, Podgorica		600.000
First Financial Banka AD, Podgorica		-
Societe generale banka Montenegro AD, Podgorica		-
	<u>4.100.000</u>	<u>8.000.000</u>

Kratkoročni finansijski plasmani predstavljaju kratkoročno oročene depozite na period od 90 do 365 dana, sa kamatnom stopom od 3,3 % do 4,1% na godišnjem nivou, zavisno od banke i perioda oročenja.

22. KAPITAL

Akcijski kapital IRFCG AD sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine ukupne vrijednosti EUR 103.571.378 sastoji se od 103.571.378 akcija nominalne vrijednosti EUR 1 koje su u vlasništvu Vlade Crne Gore.

Osnivački kapital IRFCG AD činio je cjelokupni kapital Fonda za razvoj (čiji je IRFCG AD pravni sljedbenik) koji je umanjen za obaveze po osnovu Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju („Sl. list CG“ br. 21/04 i 49/07). Kapital IRFCG AD činiće i sva sredstva koja su usmjerena Direkciji za mala i srednja preduzeća za finansiranje razvoja malih i srednjih preduzeća.

Skupština IRFCG AD je 27.04.2015. godine donijela Odluku o emitovanju 1.139.849 redovnih akcija, serije A1, ukupne vrijednosti EUR 1.139.849. Komisija za hartije od vrijednosti Crne Gore je 01. septembra 2015.godine donijela Rješenje, broj 02/2e-10/7-15, o uspješnosti emisije akcija radi prodaje postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine. Registracija promjene podataka po osnovu navedene emisije akcija izvršena je u Centralnom registru privrednih subjekata u Podgorici, 15. septembra 2015. godine pod registarskim brojem 4-0009175/019. Dokapitalizacija je izvršena prenosom slobodnih novčanih sredstava Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća.

23. DUGOROČNA REZERVISANJA

Dugoročna rezervisanja sa stanjem na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine prikazana su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Rezervisanja za sudske sporove (napomena 28)	587.670	587.670
Rezervisanja po osnovu datih dugoročnih garancija	-	63.000
Rezervisanja za naknade zaposlenima	70.136	68.709
	<u>657.806</u>	<u>719.379</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

23. DUGOROČNA REZERVISANJA (nastavak)

Rezervacije za sudske sporove sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu EUR 587.670 (napomena 28) predstavljaju rezervisanja nastala po osnovu pokrenutih tužbenih zahtjeva, a po kojima IRFCG AD može biti izložen potencijalnim gubicima.

Kretanja na rezervisanjima za sudske sporove prikazana su u tabeli u nastavku:

	2015	2014
		(Iznosi u EUR)
		2015
		2014
Stanje, na početku godine	587.670	18.000
Naplaćeno u toku godine	-	(13.632)
Rezervisanje u toku godine (napomena 7)	-	587.670
Ukidanje rezervisanja u toku godine (napomena 10)	-	(4.368)
	<u>587.670</u>	<u>587.670</u>
Stanje, na kraju godine	<u>587.670</u>	<u>587.670</u>

Dugoročna rezervisanja po osnovu naknada zaposlenima predstavljaju rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju, nakon ispunjavanja uslova. Rezervisanja su iskazana po sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima na način kako je to predviđeno Pravilnikom o zaradama i drugim primanjima zaposlenih u IRFCG AD.

Ovim pravilnikom je predviđeno da je IRFCG AD u obavezi da, prilikom odlaska u penziju, zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih neto zarada zaposlenih u IRFCG AD, ili 6 prosječnih neto zarada zaposlenog, ako je to za zaposlenog povoljnije, koja važi u mjesecu u kojem se vrši isplata.

Sadašnja vrijednost očekivanih budućih isplata za otpremnine utvrđena je sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u skladu sa pravilima aktuarske matematike. Godišnja kamatna stopa od 7.05% je korišćena za diskontovanje očekivanih budućih isplata zaposlenima.

Kretanja na rezervacijama za naknade zaposlenima su data u pregledu u nastavku:

	2015	2014
		(Iznosi u EUR)
		2015
		2014
Stanje, na početku godine	68.709	25.199
Rezervisanja u toku godine (napomena 7)	5.869	43.510
Ukidanje rezervisanja (napomena 10)	(4.442)	
	<u>70.136</u>	<u>68.709</u>

24. DUGOROČNE OBAVEZE

Dugoročne obaveze sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine iznose EUR 65,203,823 u cjelosti se odnose na obaveze po osnovu dugoročne kreditne linije odobrene od strane Evropske Investicione Banke (EIB).

	31. decembar	31. decembar
		(Iznosi u EUR)
		2015
		2014
Evropska Investiciona Banka	25.000.000	25.000.000
Evropska Investiciona Banka	25.000.000	16.224.417
Evropska Investiciona Banka	18.951.242	
	<u>68.951.242</u>	<u>41.224.417</u>
Minus: Tekuće dospjeće	(3.747.419)	(659.135)
	<u>65.203.823</u>	<u>40.565.282</u>

IRFCG AD je 10. oktobra 2012. godine zaključio ugovor o kreditu sa Evropskom Investicionom Bankom (EIB) u iznosu EUR 25.000.000. Namjena kredita je dominantno finansiranje malih i srednjih preduzeća dok se manji dio kredita može iskoristiti za finansiranje infrastrukturnih projekata. Kredit je odobren na rok od 8 godina u koji je uključen grace period od 2 godine i isti se realizuje u tranšama u periodu od 2 godine od dana potpisivanja ugovora, pri čemu minimalan iznos jedne tranše iznosi EUR 5.000.000. Kamatna stopa zavisi od uslova na međunarodnom bankarskom tržištu i određuje se za svaku tranšu pojedinačno.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine**24. DUGOROČNE OBAVEZE (nastavak)**

U martu 2014. godine IRFCG AD je zaključio drugi ugovor sa EIB-om u iznosu dodatnih EUR 25.000.000. Namjena kredita je dominantno finansiranje malih i srednjih preduzeća dok se manji dio kredita može iskoristiti za finansiranje infrastrukturnih projekata. Kredit je odobren na rok od 8 godina u koji je uključen grace period od 2 godine i isti se realizuje u tranšama u periodu od 2 godine od dana potpisivanja ugovora, pri čemu minimalan iznos jedne tranše iznosi EUR 5.000.000. Kamatna stopa zavisi od uslova na međunarodnom bankarskom tržištu i određuje se za svaku tranšu pojedinačno.

U martu 2015. godine IRFCG A.D. je odobreno novo kreditno zaduženje kod EIB-a, u iznosu EUR 40.000.000. Namjena kredita je dominantno finansiranje malih i srednjih preduzeća dok se manji dio kredita može iskoristiti za finansiranje infrastrukturnih projekata. Kredit je odobren na rok od 12 godina u koji je uključen grace period od 4 godine i isti se realizuje u tranšama u periodu od 2 godine od dana potpisivanja ugovora, pri čemu minimalan iznos jedne tranše iznosi EUR 5.000.000. Kamatna stopa zavisi od uslova na međunarodnom bankarskom tržištu i određuje se za svaku tranšu pojedinačno.

Do datuma sastavljanja ovih finansijskih iskaza krediti su povučeni u sljedećim tranšama:

Prvu tranšu u ukupnom iznosu EUR 5.543.400, IRFCG AD je povukao 15. februara 2013. godine, uz godišnju kamatnu stopu 1,89%. Prva kamata po ovoj tranši je dospjela 15. maja 2013., dok prvi anuitet dostiže 15. maja 2015. godine. Krajnji rok otplate prve tranše je 15. februar 2021. godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

Drugu tranšu u ukupnom iznosu EUR 9.430.363, IRFCG AD je povukao 15. oktobra 2013. godine, uz godišnju kamatnu stopu 2,13%. Prva kamata je dospijevala 15. januara 2014. godine, dok prvi anuitet dostiže 15. januara 2016. godine. Krajnji rok otplate druge tranše je 15. oktobar 2021. godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

Treću tranšu u ukupnom iznosu EUR 9.428.712, IRFCG AD je povukao 3. marta 2014. godine, uz godišnju kamatnu stopu 1,87%. Prva kamata je dospijevala 3. juna 2014. godine, dok prvi anuitet dostiže 3. juna 2016. godine. Krajnji rok otplate treće tranše je 3. mart 2022. godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

Četvrtu tranšu u ukupnom iznosu EUR 6.079.339, IRFCG AD je povukao 1. avgusta 2014. godine, uz godišnju kamatnu stopu 1,49%. Prva kamata je dospijevala 31. oktobra 2014. godine, dok prvi anuitet dostiže 31. oktobra 2016. godine. Krajnji rok otplate četvrte tranše je 31. jul 2022. godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

Petu tranšu u ukupnom iznosu EUR 5.724.603 IRFCG AD je povukao 31. oktobra 2014. godine, uz godišnju kamatnu stopu 0,90%. Prva kamata dostiže 31. januara 2015. godine, dok prvi anuitet dostiže 31. januara 2017. godine. Krajnji rok otplate pete tranše je 31. oktobar 2022. godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

Šestu tranšu u ukupnom iznosu EUR 5.018.000, IRFCG AD je povukao 25. novembra 2014. godine, uz godišnju kamatnu stopu 0,85%. Prva kamata dostiže 24. februara 2015. godine, dok prvi anuitet dostiže 24. februara 2017. godine. Krajnji rok otplate šeste tranše je 24. novembra 2022. godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

Sedmu tranšu, u ukupnom iznosu EUR 5.027.000 IRFCG A.D je povukao 12. februara 2015. godine, uz godišnju kamatnu stopu 0,723%. Prva kamata je dospjela 12. maja 2015. godine, a prvi anuitet dostiže 12. maja 2017. godine. Krajnji rok otplate sedme tranše je 13. februar 2023. godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

Osmu tranšu u ukupnom iznosu EUR 3.748.583 IRFCG AD je povukao 14. aprila 2015. godine, uz godišnju kamatnu stopu 0,459%. Prva kamata dostiže 14. jula 2015. godine, dok prvi anuitet dostiže 18. aprila 2017. godine. Krajnji rok otplate osme tranše je 14. april 2023 godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

Devetu tranšu u ukupnom iznosu EUR 7.444.656 IRFCG AD je povukao 26. juna 2015. godine, uz godišnju kamatnu stopu 1,567%. Prva kamata dostiže 25. septembra 2015. godine, dok prvi anuitet dostiže 25. septembra 2019. godine. Krajnji rok otplate devete tranše je 25. jun 2027. godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

Desetu tranšu u ukupnom iznosu EUR 7.063.989 IRFCG AD je povukao 23. jula 2015. godine, uz godišnju kamatnu stopu 1,292 %. Prva kamata dostiže 23. oktobra 2015. godine, dok prvi anuitet dostiže 23. oktobra 2019. godine. Krajnji rok otplate desete tranše je 23. jul 2027. godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

24. DUGOROČNE OBAVEZE (nastavak)

Jedanaestu tranšu u ukupnom iznosu EUR 5.101.732 IRFCG AD je povukao 10. novembra .2015. godine. godine, uz godišnju kamatnu stopu 1,143 %. Prva kamata dospijeva 09. februara 2016. godine, dok prvi anuitet dospijeva 11. februara 2019. godine. Krajnji rok otplate jedanaeste tranše je 09. novembra 2027. godine i ista se otplaćuje u jednakim kvartalnim anuitetima.

Dospijeće dugororočnih obaveza po kreditu EIB prikazano je u tabeli u nastavku:

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
2015. godina		659.135
2016. godina	3.747.419	3.747.419
2017. godina	7.744.000	6.683.299
2018. godina	8.213.762	6.791.900
2019. godina	9.522.738	6.902.422
2020. godina	10.735.559	7.014.902
2021. godina	10.152.094	6.391.333
2022. godina	6.835.365	3.034.007
2023 godina	2.894.064	
2024 godina	2.408.954	
2025 godina	2.441.993	
2026 godina	2.475.492	
2027 godina	1.779.802	
	<u>68.951.242</u>	<u>41.224.417</u>

25. OBAVEZE IZ POSLOVANJA

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Obaveze po osnovu faktoringa (10% ili 20%)	819.262	644.085
Obaveze prema dobavljačima u zemlji	20.817	27.021
Obaveze po osnovu primljenih avansa	864.043	134.494
Ostale obaveze iz poslovanja	546	2.016
	<u>1.704.668</u>	<u>807.616</u>

26. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE I PVR

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Obračunate obaveze za kamatu EIB	134.915	97.845
Razgraničeni prihodi od naknada	289.793	214.274
Obračunate obaveze za neto zarade	19.387	15.263
Obračunate obaveze po osnovu poreza i doprinosa na zarade	5.902	10.828
Ostale obaveze	1.083	166
	<u>451.081</u>	<u>338.376</u>

27. OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DOBIT

	31. decembar 2015	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2014
Obaveze po osnovu poreza na dobit	87.821	113.196
	<u>87.821</u>	<u>113.196</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

28. SUDSKI SPOROVI

IRFCG AD sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine vodi sudske sporove u kojima se javlja kao tužilac i kao jedna od tuženih strana.

Procijenjena ukupna vrijednost sudskih sporova, bez procijenjenih efekata zateznih kamata i krajnjih troškova postupka, u kojima je IRFCG AD jedna od tuženih strana, odnosno u kojima solidarno odgovara sa ostalim državnim fondovima iznosi EUR 2.719.102.

IRFCG AD je sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine izvršio rezervisanje u iznosu EUR 587.670 (napomena 23) za sudske sporove za koje postoji velika vjerovatnoća da IRFCG AD može biti izložen potencijalnim gubicima po osnovu razrješenja tih sporova.

IRFCG AD nije izvršio rezervisanja za eventualne obaveze po sudskim sporovima u kojima solidarno odgovara sa ostalim državnim fondovima iz razloga što se procjenjuje da, na osnovu dosadašnje sudske prakse kada su u pitanju slični sporovi pokrenuti protiv IRFCG AD, iako nije sa sigurnošću moguće predvidjeti konačan ishod sporova, IRFCG AD neće biti izložen materijalno značajnim potencijalnim gubicima po ovom osnovu.

Ukupna vrijednost potraživanja prema klijentima, sa kojima su ugovori raskinuti, i protiv kojih je IRFCG A.D. pokrenuo postupke prinudne naplate, na dan 31. decembra 2015. godine, iznosi EUR 2.650.600. Najveći dio se odnosi na predlog za izvršenje, na osnovu vjerodostojne isprave mjenice, koji je podnio IRFCG AD prema izvršnim dužnicima, privrednim društvima „Montavar-metalac“ d.o.o. Nikšić i "Vektra Nord" DOO, Kolašin u cilju naplate potraživanja za izdatu garanciju, kao i predloga za izvršenje po osnovu nenaplaćenih potraživanja po direktnim kreditnim aranžmanima.

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih iskaza, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operative odluke drugog lica ili su zajedno kontrolisani od istog subjekta. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Priroda odnosa između povezanih lica sa kojima je IRFCG AD ušlo u transakcije većeg obima ili sa njima ima značajnija neizmirena salda na dan 31. decembra 2015. godine je prikazana u tabeli niže. Transakcije sa povezanim pravnim licima su izvršene tokom redovnog toka poslovanja ili pod normalnim tržišnim uslovima.

IRFCG AD identifikuje kao povezane strane zavisno pravno lice Turistički centar „Durmitor“ d.o.o. Žabljak, koje je u 100% vlasništvu IRFCG AD, zatim lokalne samouprave (opštine), koje predstavljaju javna pravna lica, državne institucije i ministarstva.

U toku 2015. godine IRFCG AD osim uplata na ime povećanja uloga, sa ciljem realizacije Generalnog plana ulaganja sa biznis projekcijama za sezonu 2015/2016, u iznosu ukupno EUR 473.653 nije ostvario druge poslovne transakcije sa Turističkim centrom „Durmitor“ d.o.o., Žabljak.

IRFCG AD posredstvom organa upravljanja društva utiče na poslovne odluke zavisnog pravnog lica.

U pregledu u nastavku je prikazana izloženost IRFCG AD prema opštinama u Crnoj Gori, po osnovu direktnih kreditnih aranžmana, kao i prihodi od kamata ostvarenih po ovom osnovu. Ranije je navedeno da su ovi aranžmani, osim za opštinu Budva i opštinu Plužine, obezbijeđeni Ugovorima o cesiji sa Ministarstvom finansija Crne Gore, iz čijeg Egalizacionog fonda IRFCG AD naplaćuje dospjela potraživanja, tako da se može govoriti o izloženosti prema Ministarstvu finansija po ovom osnovu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima na dan i za godinu završenu 31. decembra 2015. godine i 31. decembra 2014. godine su prikazane kao što slijedi:

Potraživanja po osnovu odobrenih kredita:	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2015	31. decembar 2014
Opština Cetinje	365.162	422.532
Opština Plužine	29.371	55.398
Opština Bijelo Polje	688.161	805.866
Opština Danilovgrad	456.433	744.583
Opština Kolašin	590.080	683.043
Opština Pljevlja	643.776	754.003
Opština Nikšić	734.038	859.236
Opština Plav	160.092	187.503
Opština Budva (pripis kamate glavnici)	587.844	786.294
Opština Ulcinj	1.287.013	1.372.630
Opština Šavnik	205.934	236.667
Opština Rožaje	153.202	
	<u>5.901.106</u>	<u>6.907.755</u>

Prihodi kamata:	(Iznosi u EUR)	
	2015	2014
Opština Cetinje	15.567	17.774
Opština Plužine	1.709	2.710
Opština Bijelo Polje	29.539	34.070
Opština Danilovgrad	19.595	30.470
Opština Kolašin	24.940	28.878
Opština Pljevlja	27.638	31.878
Opština Nikšić	32.036	36.938
Opština Plav	6.873	7.927
Opština Budva	39.392	46.912
Opština Ulcinj	77.190	56.349
Opština Šavnik	8.904	10.107
	<u>283.383</u>	<u>304.013</u>

Izloženost IRFCG AD prema javnim preduzećima, javnim institucijama i ministarstvima Vlade Crne Gore, po kreditnim i faktoring aranžmanima, je prikazana u pregledu koji slijedi:

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2015	31. decembar 2014
Javna preduzeća	4.062.925	3.700.000
Direkcija za saobraćaj Crne Gore	259.246	-
Montefarm Podgorica	1.999.781	3.972.171
Ministarstvo finansija	973.910	100.000
	<u>7.295.862</u>	<u>7.772.171</u>

Prihodi kamata:	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2015	31. decembar 2014
Javna preduzeća	202.533	147.109
	<u>202.533</u>	<u>147.109</u>

30. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Rukovodstvo IRFCG AD smatra da nije bilo značajnijih događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi uticali na finansijske iskaze za 2015 godinu ili zahtijevali posebno objelodanjivanje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

31. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – KLASIFIKACIJA I FER VRIJEDNOST

Naredna tabela prikazuje klasifikaciju finansijskih sredstava i obaveza IRFCG AD i njihovu fer vrijednost:

Iznosi u EUR	<u>Ukupna knjigovodstvena vrijednost</u>	<u>Fer vrijednost</u>	<u>Amortizovani trošak</u>	<u>Fer vrijednost</u>
Stanje na dan 31. decembra 2014. godine				
Novčana sredstva i računi depozita kod banaka	11.843.262	3.843.262	8.000.000	11.843.262
Kredit i potraživanja od banaka neto (nakon ispravke)	48.640.522		48.640.522	48.640.522
Kredit i potraživanja od klijenata neto (nakon ispravke)	49.437.100	10.313.179	39.123.921	49.437.100
Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	8.567.686	8.567.686		8.567.686
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	132.679	132.679		132.679
Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	1.705.997		1.705.997	1.705.997
	120.327.246	22.856.806	97.470.440	120.327.246
Pozajmljena sredstva	41.224.417		41.224.417	41.224.417
	41.224.417		41.224.417	41.224.417
Stanje na dan 31. decembra 2015. godine				
Novčana sredstva i računi depozita kod banaka	5.493.777	1.393.777	4.100.000	5.493.777
Kredit i potraživanja od banaka (nakon ispravke)	77.972.640		77.972.640	77.972.640
Kredit i potraživanja od klijenata (nakon ispravke)	57.934.413	16.800.667	41.133.746	57.934.413
Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	8.894.127	8.894.127		8.894.127
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	88.905	88.905		88.905
Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	729.893		729.893	729.893
	151.113.755	27.177.476	123.936.279	151.113.755
Pozajmljena sredstva	68.951.242		68.951.242	68.951.242
	68.951.242		68.951.242	68.951.242

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

31. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – KLASIFIKACIJA I FER VRIJEDNOST (nastavak)

Sredstva koja se vode po fer vrijednosti

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu od EUR 8.894.127 (2014: EUR 8.567.686) su prikazana po fer vrijednosti korišćenjem tehnike procjenjivanja gdje su uzeti svi inputi koji imaju značajan uticaj na zabilježenu fer vrijednost, ili direktno ili indirektno (Nivo 2 u hijerarhiji fer vrednosti).

31. decembar 2015. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju		8.894.127		8.894.127
Ukupna sredstva		8.894.127		8.894.127
31. decembar 2014. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju		8.567.686		8.567.686
Ukupna sredstva		8.567.686		8.567.686

32. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Glavni ciljevi upravljanja rizikom IRFCG AD su sledeći:

- Doprinijeti razvoju raznih poslovnih linija uz optimizaciju ukupnog rizika;
- IRFCG AD mora biti kvalitetan i konkurentan subjekt na crnogorskom tržištu, ne zanemarujući kvalitet kreditnog portfolia i učinkovitu kontrolu rizika;
- Osiguravanje održivosti IRFCG AD kroz korišćenje adekvatnih mehanizama upravljanja i kontrole rizika.

Model upravljanja rizicima IRFCG AD zavisi od:

- Adekvatnog modela donošenja odluka i upravljanja, i to od Odbora direktora do lokalnih operativnih timova;
- Adekvatne interne procedure i okvira smjernica;
- Kontinuiranog nadzora od strane nezavisnih tijela.

IRFCG AD je uglavnom izložen kreditnom riziku, a time i najveći fokus je dat na upravljanju i kontinuiranom razvoju i unaprijeđenju upravljanja kreditnim rizikom, ali ne zanemaruje se uticaj drugih rizika kojima je IRFCG AD izložen u svojim aktivnostima kao što su rizik likvidnosti, operativni rizik, tržišni rizici, pravni rizik, reputacioni rizik i slično.

Odbor direktora ima cjelokupnu odgovornost za uspostavljanje i nadzor nad okvirom za upravljanje rizikom IRFCG AD. Odbor direktora je osnovao Odbor za upravljanje aktivom i pasivom i Kreditni odbor koji zajedno sa Internim revizorom su odgovorni za razvoj i praćenje politika upravljanja rizicima IRFCG AD u svojim određenim područjima.

Politike upravljanja rizicima IRFCG AD su zasnovane na tome kako identifikovati i analizirati rizike s kojima se suočava IRFCG AD, kako bi se postavila primjerena ograničenja i kontrole, te da prate rizike i pridržavanje ograničenja. Politike i sistemi upravljanja rizicima se redovno pregledaju i odražavaju promjene u tržišnim uslovima, proizvoda i usluga koje se nude. IRFCG AD, putem standardnih procedura za upravljanje i obukom zaposlenih, ima za cilj razvoj disciplinovanog i konstruktivnog kontrolnog okruženja u kojem svi zaposleni razumiju svoje uloge i obaveze.

Odbor direktora je usvojio sledeće akte:

- Pravilnik o upravljanju kreditnim rizikom u IRFCG AD
- Pravilnik o kriterijumima za odobrenje kredita i popunjavanje kreditnog prijedloga;
- Pravilnik o upravljanju finansijskim plasmanima ;
- Pravilnik o radu unutrašnje kontrole;
- Politika kolaterala
- Program za sprječavanje pranja novca

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine**32. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)**

Navedeni akti pokrivaju sve aspekte dotične vrste rizika i zahtjeva, kvantitativnih ograničenja s obzirom na upravljanje rizicima, kontrolu rizika, kao i ako je moguće, kontrole, performanse, računovodstva i takođe regulatorne zahtjeve.

Interna revizija IRFCG AD prati usklađenost sa politikama i procedurama za upravljanje rizikom IRFCG AD i preduzima redovne i ad - hoc kontrole procedura za upravljanje rizicima, a rezultati se izvještavaju Odboru direktora.

Odbor direktora IRFCG AD je odgovoran za analizu finansijskih iskaza IRFCG AD, analizu i praćenje sistema internih kontrola, aktivnosti koje preduzima Izvršni direktor kako bi se informisao Odbor direktora, u skladu sa zakonom, propisima i aktima IRFCG AD. Odboru direktora pomaže Interna revizija u navedenim funkcijama.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od finansijskih gubitaka kao rezultat neispunjenja dužnikovih ugovornih obaveza prema IRFCG AD.

Kako bi upravljao nivoom kreditnog rizika, IRFCG AD:

- analizira kreditnu sposobnost klijenata koji apliciraju za kredite i ostale kreditne proizvode
- uspostavlja kreditna ograničenja na osnovu procjene rizika,
- bavi se sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i uzima odgovarajuće instrumente obezbijeđenja.

Klijenti se prate kontinuirano i limiti rizika se prilagođavaju ako je neophodno. Limiti rizika takođe uzimaju u obzir razne vrste kolateralala.

Primarna izloženost IRFCG AD kreditnom riziku proizilazi iz kredita za mala i srednja preduzeća, preduzetnike, fizička lica (poljoprivredni proizvođači), opštine, javna preduzeća itd. Iznos kreditne izloženosti u tom pogledu predstavlja knjigovodstvenu vrijednost u aktivi bilansa.

Osnovni principi kreditnog portfolia su:

- Diversifikacija kredita po djelatnostima;
- Diversifikacija po regiji;
- Diversifikacija izlaganjem (limiti)
- Diversifikacija po dospeljuću;
- Diversifikacija po proizvodima.

Kreditni se odobravaju kroz kreditni odbor a zavisno od nivoa izloženosti.

Služba za upravljanje rizikom i finansijskom analizom kontinuirano prati i mjeri nivo kreditnog rizika, te priprema mjesečne izvještaje o nivou kreditnog rizika i izvještava menadžment.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
 Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

32. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Analiza kašnjenja po danima prikazana je u narednoj tabeli.

31. decembar 2015. godine	Manje od 30 dana	Od 30 do 60 dana	Od 61 do 90 dana	Više od 91 dan	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka bruto	78.419.985				78.419.985
Kredit i potraživanja od klijenata, bruto	25.532.624	15.872.322	15.874.911	7.519.825	64.799.682
Javni sector	6.007.656	2.735.277	3.866.190	587.845	13.196.968
Komerzijalni klijenti	16.925.880	12.168.838	11.620.337	6.403.377	47.118.432
Fizička lica	1.333.309	968.207	388.384	528.603	3.218.503
Ostalo	1.265.779				1.265.779
Investicije u hartije od vrijednosti					
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	8.894.127				8.894.127
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	88.905				88.905
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	729.893				729.893
31. decembar 2014. godine	Manje od 30 dana	Od 30 do 60 dana	Od 61 do 90 dana	Više od 91 dan	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	49.087.868				49.087.868
Kredit i potraživanja od klijenata, bruto	48.003.144	1.496.229	1.543.195	3.994.565	55.037.134
Javni sektor	13.893.631		786.294		14.679.926
Komerzijalni klijenti	30.328.753	1.341.145	730.387	3.690.522	36.090.807
Fizička lica	2.781.177	155.083	26.514	304.043	3.266.817
Ostalo	999.583				999.583
Investicije u hartije od vrijednosti	13.893.631		786.294		14.679.926
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	8.567.686				8.567.686
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	132.679				132.679
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	1.705.997				1.705.997

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine

32. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću da IRFCG A.D. neće moći da obezbijedi dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihovog dospjeća, ili rizik da će za izmirenje dospjelih obaveza morati da pribavlja novčana sredstva uz značajne troškove.

IRFCG A.D. održava likvidnost konstantno prateći usklađenost izvora i plasmana, da bi na taj način bio u mogućnosti da sve svoje obaveze izmiruje u rokovima dospjeća.

U cilju adekvatnog praćenja ovog rizika IRFCG A.D. je usvojio i odgovarajuće dokumenta koja obuhvataju politiku upravljanja rizikom likvidnosti, plan upravljanja likvidnošću u uslovima ugrožene likvidnosti i neprevidjenih okolnosti i proceduru za testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija.

Politika upravljanja likvidnošću predviđa da IRFCG A.D. svakodnevno prati koeficijent minimalne dnevne likvidnosti izražen kroz odnos likvidne aktive i dospjelih obaveza i da se kvartalno izvještava Odbor za upravljanje aktivom i pasivom o kretanju ovog koeficijenta. Minimalna vrijednost koeficijenta iznosi 1.

IRFCG A.D. osim mjerenja operativne dnevne, dekadne i likvidnosti na mjesečnom nivou redovno prati finansijske pokazatelje kvaliteta i kretanja dinamike i strukture aktive i pasive.

Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik da će promjena tržišnih cijena, kao što su kamatne stope, cijene kapitala i devizni kursevi uticati na prihode IRFCG A.D. ili vrijednost njihovih finansijskih instrumenata. Cilj upravljanja tržišnim rizikom je upravljanje i kontrola izloženosti tržišnom riziku unutar prihvatljivih parametara, uz optimizaciju povraćaja na rizik.

Devizni rizik je rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u deviznom kursu. S obzirom da IRFCG A.D. nema pozicija u stranim valutama izloženost ovom riziku trenutno nije prisutna.

Po pitanju ostalih tržišnih rizika tu je rizik uticaja promjene kamatne stope na prihod od kamate na oročena sredstva u poslovnim bankama. IRFCG A.D. nastoji da ovaj rizik minimizira odabirom najpovoljnijih ponuda poslovnih banaka i pored prisutnog trenda pada prosječne visine kamatnih stopa na oročena sredstva na domaćem tržištu. Takođe, rizik promjene kamatnih stopa za nove tranše pozajmljenih sredstva od Evropske Investicione Banke nije izražen s obzirom na prisutnu tendenciju smanjenja kamatnih stopa na ove izvore u predhodnom periodu.